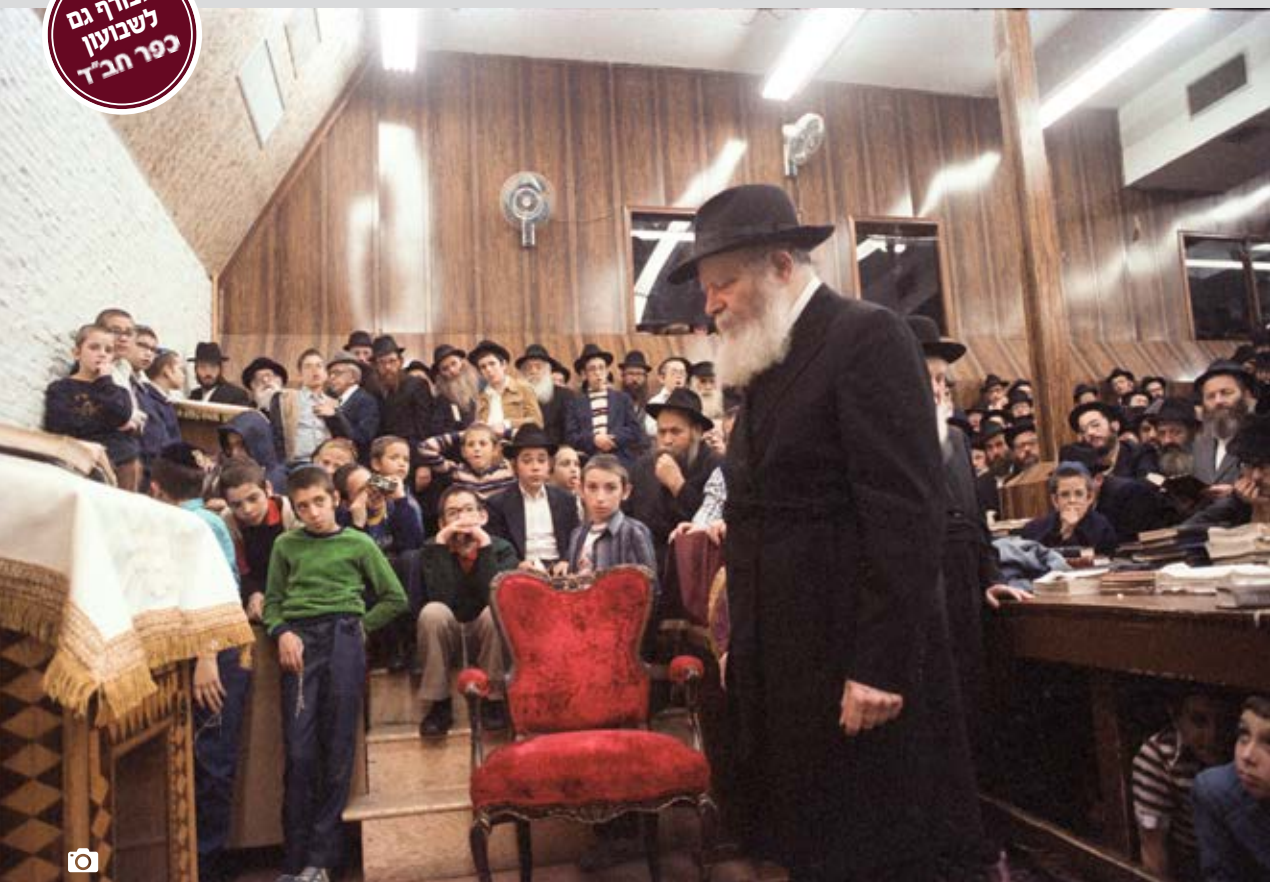

1575

התקשרות

מצורף גם
לשבועון
כפר חב"ד

187995 / Freidin Levi

תפילת מנחה, ו' תשרי תשמ"ב

אברהם נתן את ההוראות הכלליות לחינוכו של יצחק, אבל מי
שעסקה בפרטים הייתה שרה
/ התוועדות עם הרבי

איך ומדוע אברהם אבינו קטע את המכש עם הקדוש ברוך הוא
כדי להכניס אל ביתו את האורחים? / שיעור בלקוטי שיחות

03

”כִּי יִדְעֵתִי לְמַעַן אֲשֶׁר יִצְוֶה אֶת בְּנֵי וְאֶת בָּיִתוֹ אַחֲרָיו וְשָׁמְרוּ דֶּרֶךְ ה' לַעֲשׂוֹת צְדָקָה וּמִשְׁפָּט” - כִּךְ מַעֲיֵד הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עַל אֲבֵרָה אֲבִינוּ.

גם אנחנו "בניו וביתו אחרינו". השבוע אנחנו חיים מדי יום עם אברהם אבינו, לומדים ממנו ומשתדלים לחנך ולהתחנך בדרכו.

במדור ההתוועדות עם הרבי, אנחנו לומדים מאברהם ושרה איך מתנהל בית יהודי וכיצד מחנכים. בעוד האבא אחראי על החינוך באופן כללי, מי שאחראית על החינוך בכל פרט ובכל נושא שעליו עומד הבית, זו האימא. זוהי זכותן וחובתן של הנשים והבנות, להביא את האלוקות לכל פרט בבית.

השיעור בלקוטי שיחות עוסק בסיפור המפורסם על הכנסת האורחים של אברהם אבינו. איך זה שאברהם ויתר על הזכות הגדולה ועל השיא הנפלא של מפגש אישי וישיר כל כך עם הקדוש ברוך הוא, רק כדי לרוץ ולהכניס הביתה שלושה ערבים שמשתחוים לאבק הדרכים שברגליהם?! - השאלה הזו מובילה אותנו לעיין במניע שמאחורי החדש והנתינה, והמסקנה מלמדת אותנו המון על צדקה והקרבה למען טובתם של אחרים.

אברהם נתן את ההוראות הכלליות לחינוכו של יצחק, אבל מי שעסקה בפרטים הייתה שרה. מאברהם ושרה אנחנו לומדים איך מתנהל בית יהודי: הבעל צריך לתת את ההוראה הכללית, שההתנהגות בבית, חינוך הילדים והתנהגותו של כל אחד מבני הבית יהיו בהתאם להלכה. אבל כשצריכים להוריד את זה לפרטים ועד לפרטים הקטנים, זוהי אחריותה של האישה.

• **התוועדות עם הרבי**

04

מה מניע אותנו לחלוק מרכושנו ולתת מכספנו לצדקה? האם אנחנו נותנים כי טוב לנו ויש לנו 'ראש גדול', או שאנחנו מסוגלים באמת לשים את טובתם וצורכיהם של אחרים לפני אלה שלנו? האם אנחנו מוכנים לתת ולתרום לצדקה גם כשה כואב? - אברהם אבינו קוטע את המפגש עם הקדוש ברוך הוא, כדי לרוץ ולהכניס הביתה שלושה עובדי אורח שנראו כמו עובדי עבודה זרה. בכך הוא מלמד אותנו שיעור בחסד אמיתי, ומחנך אותנו להקרבה על הדברים הכי חשובים בחיים בשביל לעשות טוב למישהו אחר.

• **שיעור בלקוטי שיחות**

12

דילמה לא פשוטה: האם ללכת בעקבות הרצון והשאיפה הרוחנית, גם במחיר של קרע משפחתי? האם לקבל בצייתנות את רצונותיהם של ההורים, על חשבון הצמיחה הרוחנית? ואולי יש כאן בכלל בעיה הלכתית של מרד בהורים, וההלכה מחייבת לציית להורים בכל מצב?

• **מכתב מבואר**

13

המפגש של משלחת נכי צה"ל עם הרבי שינה את חייהם לתמיד.

• **תמונה מספרת**

למנוי דיגיטלי ל"התקשרות":
chabadisrael.co.il/alonichabad

ווארט חסידות - 14 • עת לדעת - 16 • שניים מקרא
- 18 • לוח חב"ד - 31 • זמנים ושיעורי השבוע - 32

צעירי אגודת חב"ד באה"ק ת"ו
י"ר: הרב יוסף יצחק הכהן אהרונוב
עורך: שלום בלוי

מו"ל: המרכז לעזרי שליחות, ת"ד 1122 כפר חב"ד

ISSN 7474-0793 • 6084000 • גיליון 1575

לתגובות, הערות וחומרים לפרסום: HitkashrutEdit@gmail.com

התמונות מפורסמות באדיבות חברת JEM ותודתנו נתונה להם

התקשרות

קונטרס שבועי לאנ"ש חסידי חב"ד
לחיזוק ההתקשרות ל"ק אדמו"ר רבי
מנחם מענדל בהרה"ק רלו" מליובאוויטש
צוקללה"ה נבג"מ ז"ע

האישה היא זו שאחראית להביא את האלוקות לכל הפרטים בבית

(מהתוועדות י"ב תמוז תשכ"א – תורת מנחם, כרך לא, עמוד 138)

בבית היהודי, ישנם עניינים המוטלים בעיקר על הבעל, ויש עניינים המוטלים בעיקר על האישה.

עניינו של הבעל הוא לתת הוראה כללית, שהתנהגות בבית, חינוך הילדים והתנהגותו של כל אחד מבני הבית, צריכים להיות באופן המתאים על פי שולחן ערוך.

אבל כאשר צריכים להוריד את זה לפרטים - כלומר, לקבוע את כל הפרטים של התנהלות הבית, כל הפרטים של חינוך הילדים, וכל הפרטים של התנהגות בני הבית, כך שגם בפרט הקטן ביותר שבחיי היומיום יהיה ניכר ונרגש התוכן של הפסוק שהבעל אמר בבוקר: "שמע ישראל השם אלוקינו השם אחד" - זה תלוי באישה, שהיא זו שמחדירה רעיון זה ומביאה אותו בפועל בהתנהלותו של הבית עם כל הפרטים.

ורואים זאת בצורה מוחשית, אפילו אצל היהודי הראשון, אברהם אבינו:

כאשר דובר אודות חינוך הבנים, נתן אברהם את ההוראה ה**כללית**, כמו שאומר הקדוש ברוך הוא על אברהם: "אשר יצווה את בניו ואת ביתו אחריו ושמרו דרך השם לעשות צדקה ומשפט". אבל בנוגע ל**פרטי** החינוך, כיצד לחנך את יצחק ומאילו חברים צריכים לשמור עליו, זה נעשה על ידי שרה - ועל זה נאמר לאברהם: "כל אשר תאמר אליך שרה - שמע בקולה".

וכן הוא אצל כל אישה יהודייה. שכאשר התנהגותה היא על פי ההוראות והדוגמאות של ארבע האימהות, אומרים עליה: "כל אשר תאמר אליך שרה שמע בקולה" - שהיא זו שאחראית בנושאים שעליהם עומד הבית היהודי. החל מחינוך הבנים והבנות, ועד לכשרות המאכלים, שמירת שבת ויום טוב וכל שאר הפרטים בחיים.

וכמו שהיה בתקופת ההנהגה של משה, אהרן ומרים: מרים - עוד בהיותה במצרים, התעסקה יחד עם אימה בהעמדת דור של ילדים שאחר כך אמרו "זה א-לי ואנוהו". וגם אחר כך, בצאת בני ישראל אל המדבר, היו להם מים בזכותה של מרים. המים סייעו לבני ישראל לעכל את המן שאכלו. ומשמעות הדברים ברוחניות היא שמרים הנביאה היא זו שהאירה אצל בני ישראל את ה"מים" - היכולת לקחת את ה"לחם מן השמיים", החיות היהודית שהגיעה משמיים, ולהביא אותה אל כל האיברים ולכל הפרטים בחיים.

וזוהי הוראה עבורנו עד לימינו: יש לדעת, שעל כל בת ישראל מוטלת החובה והזכות, שבזכותה תבוא האלוקות לכל בית ישראל - בביתה הפרטי, אצל השכנים, ועד לקצווי ארץ. ועל זה נאמר "ותצאן כל הנשים אחריה" - שהכוונה בזה היא על כל נשי ובנות ישראל עד סוף כל הדורות, שכולן הולכות בדרך שסללה מרים, ופועלות להביא את מי הבאר אל כל פרטי החיים של עם ישראל, ולהוליך את ה"לחם מן השמיים", כך שאפילו העניינים הגשמיים יהיו ללא פסולת, ללא קשיים וללא העלמות והסתרים, והיינו, שהפרנסה תנוצל על דברים בריאים ומאירים.

איך הוא ויתר?

פרשת וירא היא הפרשה השנייה בסדרת הפרשות העוסקות בסיפורו של אבינו הראשון, אברהם. מבין פסוקי הפרשה, נשקפת אלינו דמותו החד-פעמית של אברהם אבינו כאיש החסד, במלוא המובן של המילה.

התורה מספרת לנו על מפעל החסד הגדול שאברהם הקים בבאר שבע. אברהם הופך את ביתו לאכסנייה עבור עוברי הדרכים בחבל הנגב היבש. האורחים בפונדק הדרכים מרוויחים את צימאונם ומשביעים את רעבונם במהלך נדודיהם בדרכים הצחיחות. חז"ל אף מספרים שאברהם שתל בוסתן עם עצי פרי כדי שיוכל לתת לאורחים שלו אפילו פירות מתוקים וטעימים.

אך דומה כי השיא נמצא בסיפור שבו נפתחת הפרשה, בו אנחנו מכירים את אברהם כמכניס אורחים באופן יוצא דופן.

נזכיר בקצרה את הפרטים. אברהם בן תשעים ותשע באותה עת, כשהוא מחלים מברית המילה שעבר יומיים לפני כן. אברהם זוכה לביקור חולים מיוחד - הקדוש ברוך הוא בכבודו ובעצמו מתגלה אליו ומדבר איתו.

למרות החולשה והכאבים, אברהם יושב בפתח האוהל שלו ומצפה לעוברים ושבים כדי שיוכל לארח אותם. אך באופן לא נראים אנשים. באותו יום היה חום נורא וחריג, ואף אחד לא הוציא את אפו החוצה. וזה לא קרה במקרה. הקדוש ברוך הוא גרם לכך, כדי למנוע מאברהם את הטרחה ולאפשר לו לנוח ולהתאושש.

אך כפי שכבר אמרנו, אברהם לא מוותר. חסרונו של האורחים מצער אותו יותר מהכאבים הגופניים והחולשה הפיזית. השם מבחין בכך, ומזמן לאברהם שלושה עובדי אורח, שאחר כך יתברר כי אלו בעצם מלאכים שנשלחו אליו לכמה משימות חשובות.

ואז קורה דבר מדהים:

**וַיֵּשָׁא עֵינָיו וַיֵּרָא וְהִנֵּה שְׁלֹשָׁה אַנְשִׁים נֹצְבִים עָלָיו וַיֵּרָא וַיֵּרָץ לִקְרָאתָם מִפֶּתַח הָאוֹהֶל וַיִּשְׁתָּחוּ אַרְצָה.
וַיֹּאמֶר: אֲ-דָנִי אִם נָא מְצֹאתִי חֵן בְּעֵינֶיךָ אֵל נָא תַעֲבֹר מֵעַל עַבְדְּךָ.**

ומפרש רש"י:

הָיָה אוֹמֵר לְהַקְדִּישׁ בְּרוּךְ הוּא לְהַמְתִּין לוֹ, עַד שְׁצִוְוָה וַיִּכְנִס אֶת הָאוֹרְחִים.

אברהם אבינו כל כך מייקר את ההזדמנות שהופיעה להכניס אורחים, שהוא מיוזמתו עוצר את הפגישה המיוחדת עם השם.

1. בראשית, יח, ב-ג.

שיעור בלקוטי שיחור

תעשו טובה

מה מניע אותנו לחלוק מרכושנו ולתת מכספנו לצדקה? האם אנחנו נותנים כי טוב לנו ויש לנו 'ראש גדול', או שאנחנו מסוגלים באמת לשים את טובתם וצורכיהם של אחרים לפני אלה שלנו? האם אנחנו מוכנים לתת ולתרום לצדקה גם כשזה כואב? אברהם אבינו קוטע את המכשג עם הקדוש ברוך הוא, כדי לרוץ ולהכניס הביתה שלושה עובדי אורח שנראו כמו עובדי עבודה זרה. בכך הוא מלמד אותנו שיעור בחסד אמיתי, ומחנך אותנו להקרבה על הדברים הכי חשובים בחיים בשביל לעשות טוב למישהו אחר.

השיחה המלאה - בלקוטי שיחות, חלק כה, שיחה שניה לפרשת וירא שיחות, חלק כה, שיחה שניה לפרשת וירא

צוות העורכים:
הרב דויד אולידורט
הרב יוסף מרגליות
הרב ישראל אריה ליב רבינוביץ

הוא מבקש מהקדוש ברוך הוא שימתין לו, וביתניים רץ אל האורחים ומכניס אותם אל ביתו. חז"ל לומדים מהתנהגותו של אברהם דבר נפלא²:

גְּדוּלַּה הַכִּנְסַת אֹרְחִים מִהִקְבֵּלֶת פְּנֵי שְׂכִינָה!

זוהי הכרעה שממש איננה מובנת מאליה, בלשון המעטה.

דמיינו את עצמכם זוכים להתגלות של הקדוש ברוך הוא עצמו, להקביל את פניה של השכינה הקדושה. איזו מצווה או זכות אחרת יכולה להיות גדולה יותר? האם תוותרו על זה למען משהו אחר בעולם?

ואכן, פרשנים רבים מתחבטים בשאלה הזו ומציעים לה הסברים שונים. המהר"ל מפראג, למשל, כותב: "הכנסת אורחים - מפני ש[האורח] נברא בצלם ודמות אלוקים, נחשב כבוד השכינה עצמה. . . כי [ב]הקבלת פני שכינה אינו רואה השכינה בעצמה. . . ו[אילו ב]הכנסת אורחים הוא מכבד האדם והוא מתחבר לגמרי לצלם אלוקים".

זהו רעיון עמוק מאד: האדם הוא ההתגלמות המוחשית ביותר של צלם האלוקים. כאשר אנחנו גומלים חסד ומכניסים אורחים, אנחנו מתחברים בצורה הממשית ביותר לשכינה הקדושה, הרבה יותר מאשר בהזדמנויות נדירות שבהן נוכל אולי להרגיש משהו מופשט מקדושתו של הקדוש ברוך הוא.

לאמירה הזו של חז"ל על הערך העצום של הכנסת אורחים אפילו על פני התעלות רוחנית עצומה, יש גם השלכות מעשיות. אולי איננו זוכים להתגלות השכינה, לפחות לא באופן תדיר, אבל יהודי ירא שמיים עלול להיתקל לא פעם בדילמה הזו שדורשת להכריע בין הכנסת אורחים להתעלות רוחנית אישית. לדוגמה: האם 'לבזוז את הזמן' על קפה עם האורח שהגיע אליי לשבת, או לדחות אותו ולרוץ להספיק ללמוד עוד מאמר חסידות?

אברהם אבינו מלמד אותנו פרק חשוב מאד בהלכות בין אדם לחברו. כפי שכותב תלמידו של הבעל שם טוב הקדוש משמו, ש"לפעמים הכנסת אורחים הוא ביטול תורה, או סיפורי לשון הרע

וכו'. [אך] מכל מקום גדולה הכנסת אורחים"⁴.

עבורנו זוהי דילמה, שחז"ל גילו לנו את הפתרון שלה. אבל לאברהם אבינו כלל לא הייתה התלבטות. הוא לא היסס לרגע, לפני שביקש מהקדוש ברוך הוא לחכות לו רגע 'בצד' כי יש לו כרגע משהו חשוב יותר - להכניס הביתה את האורחים. הבחירה הזו של אברהם מעוררת מחשבה ותהייה: מאיפה הוא ידע שהכנסת אורחים עדיפה על פני התגלות אלוקים? איך ועל בסיס מה אברהם אבינו ויתר על מפגש אישי וישיר עם השם, כדי לקבל שלושה עובדי אורח ערבים?

גדול או קטן?

כדי להבין את בחירתו של אברהם, עלינו לנסות להיכנס לעולמו הפנימי כאיש חסד אמיתי. ננסה לנתח את הפסיכולוגיה של הנתינה, ומתוך כך נבין מהי הגישה הייחודית של אברהם אבינו לנושא.

נקרא תחילה את הדברים בלשונו של הרבי:

יש שני אופנים במידת החסד:

אופן אחד הוא - חסד "מצד הגדולה".

על דרך מה שרואים אנו אצל מלך גדול או שר ועשיר מופלג, שבסיבת רגש הגדלות שלהם, עומדים הם בתנועה של נדיבות בהרחבה גדולה, להשפיע "רב טוב וחסד לכל הבריות, כקטן כגדול".

אופן שני של חסד הוא חסד שכרוך בביטול ושפלות דווקא: מצד זה שהוא מחזיק את עצמו קטן מכולם, לכן משפיע הוא חסד לכולם.

כולנו מכירים היטב את הטבע האנושי לשמור על הרכוש שלנו לעצמנו. אדם עמל כל חייו להתקדם, לצבור עוד נכסים ולהגדיל את הונו - והוא יעשה הרבה מאד כדי לשמור על כל זה. מצד שני, תכונה אנושית לא פחות היא דווקא לתת מכספנו ורכושנו ולחלוק בו עם אחרים.

4. תולדות יעקב יוסף, רט, ב.

א. היינו חסד דקדושה (רב חסד) - ראה ב(רוב ה) מקומות שבהערה הקודמת.
ב. ל' האוה"ת פרשתנו צא, סע"א.

2. גמרא, שבת, קכז, א.

3. נתיבות עולם, נתיב גמילות חסדים, ד.

נתינה כזו חייבת לנבוע מתחושה עצמית של 'קטנות'. בנתינה כזו, האדם לא נותן כי הוא גדול, אלא בדיוק להיפך - כי הוא קטן. הוא בוחן את עצמו בצורה נוקבת ומשווה את עצמו לאחרים, ומגיע למסקנה שהם טובים ממנו, ולכן מגיע להם לפניו. והתוצאה של זה היא ש"כל ליבו נותן שכל הטוב והחסד שיש לו ייתן לבריות העולם, שהם חשובים הרבה ממנו, והוא יתפרנס מהשיריים והמותרות שיישאר אחר כך".

זוהי דרך חיים אצילית ומיוחדת מאד, כמובן, אבל נוכל למצוא אותה במידה מסוימת גם אצלנו. קורה שאיזו יוזמה של צדקה ועזרה לזולת תופסת אותנו באופן מיוחד, ואנחנו נותנים לטובת המטרה הזו הרבה יותר ממה שחשבנו ותכננו, ולפעמים אפילו יותר ממה שאנחנו יכולים להוציא. זה נובע מכך שאותה מטרה נראית לנו חשובה יותר מלמלא את הצרכים ולהגשים את השאיפות שלנו. לתרום ליתומי המלחמה או למשפחה שעומדת בפני קריסה כלכלית, יותר חשוב מאשר לקנות את האוטו החדש שחשכנו בשבילו או לצאת לחופשה החלומית שתכננו.

לתת גם כשכואב

ההבדל בין שני המניעים הוא לא רק תיאורטי, יש לו השלכות מעשיות. לתת מתוך תחושה של "גדולה", זה שונה מאד מלתת מתחושת קטנות עצמית.

ההבדל הראשון הוא בשאלה מה אני נותן לאחרים ומה לעצמי:

מי שהוא בטל ושפל מאד, ומכיר בכך שכל האחרים "חשובים ממנו", נותן הוא לשני "מכל אשר לו" ואת עצמו מפרנס "מהשיריים והמותרות".

מה שאין כן מי שהחסד שלו בא מצד הגדולה, משאיר הוא את העיקר לעצמו, ולשני נותן רק את השיריים.

בנתינה מתוך גדולה, הנותן נמצא במקום הראשון. נדיב לב ככל שיהיה, הוא לעולם לא ישים את האחרים לפניו בתור. זה פשוט: אם

5. לשון הרבי הצמח צדק, אור התורה, וירא, צא, א.

ג. ובתו"ח (תולדות ד, א): ה' יכול להניח כל עצמותו בשביל אחרים (וצע"ק בתו"ח ח"ש קלט, ד; חוץ מעצמותו). וראה שם ויגש צ, סע"א.

אז מה מניע אנשים לתת משלהם לאחרים? אפשר לחשוב בצורה צינית ולומר שאנשים נותנים בגלל האינטרס האישי שלהם, כדי להתפרסם, כדי להשיג תהילה וכבוד, וכדי להרגיש טוב עם עצמם. אבל אנחנו כאן מתכוונים לנתינה נטולת פניות, לחסד במובנו האמיתי והנקי. מה עומד מאחורי נתינה כזו? מהו המניע הנפשי העמוק שגורם לאדם להכניס את היד לכיס ולפזר מכספו הפרטי לאנשים אחרים?

מניע אחד הוא **"מצד הגדולה"**:

במילה אחת: כשלי טוב, אני רוצה שכלום יהיה טוב. כאשר אדם נמצא בהתרוממות רוח וליבו טוב עליו, מתעורר בו רצון חזק להעניק ולתת, לעשות טוב גם למי שסביבו. הדוגמה הכי נפוצה לזה היא באירועים משמחים ומרגשים מאד. כשהורים זוכים להוביל את הילדים שלהם לחופה, הם ייתנו בלב רחב לכל קבצן שיבוא לבקש נדבה. כשאדם זוכה ברווח כספי עצום וחריג, סביר להניח שיישפך לו לפחות חלק מהכסף מהכיסים והוא ירצה שגם אחרים ישמחו איתו וייהנו ממה שהוא קיבל.

יש כאלה שעבורם זו ממש דרך חיים. אלה בדרך כלל אנשים עשירים מאד, עם 'כסף גדול' באמת. כשמיליארדר מזמין משהו לאירוע, הוא גם שולח לו לימוזינה עם פינוקים ומסדר לו מלון חמישה כוכבים, רק כדי שישתתף בשמחה שלו.

זה סוג נתינה שנובע מתפיסת מציאות 'גדולה'. מי שיש לו המון כסף, מסתכל אחרת על העולם. דברים שעבור אנשים אחרים הם ברומו של עולם, בשבילו הם זוטות. אדם עשיר באמת, עושה הכול בגדול, וכל החשיבה שלו היא בראש גדול. לכן, גם כשהוא נותן - הוא לא נותן ח"י שקלים אלא ב"נדיבות בהרחבה גדולה".

אך יש מניע אחר לתת משלנו לאחרים, והוא כמעט הפוך - לתת בגלל תחושה של **"ביטול ושפלות"**:

באופן טבעי, אדם צובר רכוש והון קודם כל בשביל עצמו ובשביל בני משפחתו, ורק אחר כך הוא מקצה חלק בשביל אחרים. גם אצל האנשים הנדיבים יותר, שנותנים משלהם בחפץ לב, אין שאלה בכלל מי קודם למי ומה סדר העדיפויות. אבל יש אנשים שלא מרגישים כך.

הם בוחנים את המציאות בצורה הפוכה בדיוק: יש אנשים ש"מגיע להם" יותר מאשר לי, יש עניים ונזקקים שקודמים לי, לצרכים ולשאיפות שלי.

המניע לנתינה שלי הוא תפיסת הגדולה העצמית שלי וזה שטוב לי - ברור מי כאן במרכז ומי רק נהנה על הדרך.

כשאותו מיליארדר יערוך אירוע, כולם ירוויחו. המלצרים יקבלו בערב אחד טיפים של שנה שלמה, המוזמנים ייהנו ממנות השף הכי טובות ומשפע של מזכרות, גם הקבצנים יזכו למתת יד הגונה מאד, וכך הלאה והלאה. מעגלים שלמים מקבלים בגלל התחושה הטובה העצמית של אותו עשיר. אבל אי אפשר בשום אופן להתבלבל. עם כל הכבוד והרצון הטוב, אלו שמקבלים זוכים בפירורים, בעוד המנה העיקרית שייכת לבעל השמחה.

אך נתינה שבאה מתחושת קטנות עצמית היא סיפור אחר לגמרי. ביסודה עומדת ההכרה בכך שלאחרים מגיע לפניי, שהם קודמים לי. לכן, קודם כל אתן לאחרים כל מה שהם צריכים, ולעצמי אשאיר רק את המינימום ההכרחי כדי להתקיים.

חסד כזה נשמע לנו על-אנושי. לקחת את כל מה שעמלתי עליו ולתת אותו לאחרים, ואת עצמי להעמיד אחרון בתור ולהשאיר רק את המינימום שבמינימום? סיפורים כאלה מספרים על צדיקים מיוחדים ונדירים, שהיו מסוגלים לרוקן את הארנק לטובת הנזקקים ולא להשאיר לעצמם כמעט כלום. ובכל זאת, אנחנו יכולים לאמץ את זה לפחות באיזשהו מובן, לסגל לעצמנו הרגלים של נתינת צדקה ברמה כזו שנהיה מסוגלים לתת את כל הכסף שיש עלינו ברגע נתון עבור אחרים. הבדל נוסף בין נתינה מתחושת גדלות לנתינה מהתבטלות הוא שאלת המחיר:

החידוש והמעלה של אופן חסד זה הוא יותר מזה,

כדברי אדמו"ר הזקן בלקוטי תורה^ד, ש"אפילו מגיע לו ריעותא [רעה] מהגמילות חסד", הוא אינו נמנע מלגמול חסד.

באיזה מחיר אני מוכן לתת צדקה ולתרום לאחרים? האם אני מוכן גם כשממש יכאב לי

ד. עקב יח, א.

ה. סה"מ אידיש ע' 205. סה"מ תש"ט ע' 4 (השני). ועוד. וראה תו"א בשלח סג, ב.

ו. פרשתנו יח, יט.

בכיס, ואפילו אספוג נזקים והפסדים?

מי שנותן לאחרים מתוך תחושה של "טוב לי" וגדולה עצמית, ברור שברגע שהמצב ישתנה היד תיסגר. אם לנתינה יהיה מחיר אישי, אם זה יפגע בטובתי וברווחתי האישית - אני לא אהיה מעוניין להמשיך לתת יותר. אבל אם הנתינה נובעת מתחושה של קטנות ושלאחרים מגיע יותר ממני, אני אמשיך לתת גם אם זה לא יעבוד לטובתי ואפילו יפגע בי.

הנה תיאור נפלא מתוך שיחה של הרבי הרי"צ, על החינוך החסידי השורשי לתת צדקה ולחלוק את שלנו עם מי שזקוקים לכך⁶:

"הוד כבוד קדושת אדמו"ר הזקן נטע בחסידים את החוש לעזור ליהודים בגשמיות.

חסידי רבינו הזקן עמלו קשות לפרנסתם. חלק גדול מהם היו בעלי מלאכות עירוניים, אחרים היו איכרים, טוחנים, גננים, שהיו מציגים את סחורותיהם בעיירות ובחצרות הפריצים. כשהיה לחסיד של רבינו הזקן שבוע טוב בפרנסה, היה בטוח שבבואו לביתו יקדם אותו מכתב התעוררות לצדקה מהרבי, או משולח של הרבי האוסף כספים לצורכי החזקת בני ארץ ישראל.

הוד כבוד קדושת רבינו הזקן עורר באגרות הקודש שלו את החסידים על עניין הצדקה בעין יפה וביד רחבה, עד שבקרב החסידים ובני ביתם נוצרה אמרה כללית: 'לפרנסה שהשם יתברך נותן לך, ישנו גם החלק שלך'..."

לתת כמעט הכול

עכשיו נפנה לבדוק איזה סוג של איש חסד היה אברהם אבינו. נקרא את הדברים בלשונו של הרבי:

ידוע הפירוש בפסוק "כי ידעתיו למען אשר יצווה [את בניו ואת ביתו] אחריו ושמרו דרך ה' [לעשות צדקה ומשפט]", שהצדקה של אברהם הייתה כרוכה גם

6. ספר השיחות [המתורגם], תש"ג, עמוד יח.

עם משפט:

תחילה אברהם היה שופט את עצמו ומעריך כמה הוא מוכרח עבור עצמו. לשם כך הוא היה עורך משפט קשה, מתוך הערכה שעבור עצמו יכול הוא לקחת רק את "המוכרח לו ממש" - ואת כל השאר היה נותן לצדקה.

אברהם אבינו הצטיין בגמילות חסד ובצדקה, כפי שראינו, ואף חינך על ערכים אלה את ילדיו. הקדוש ברוך הוא עצמו מעיד עליו: "כִּי יִדְעָתִי לְמַעַן אֲשֶׁר יֵצֵא אֶת בְּנֵי וְאֵת אֶחָיו וְאֶתְּמוּ דְרָךְ ה' לַעֲשׂוֹת צְדָקָה וּמִשְׁפָּט".

אברהם גם היה עשיר גדול. כבר בפרשה הקודמת קראנו על כך שאברהם היה "כְּבֶד מְאֹד - בְּמִקְנֵהוּ, בְּכֶסֶף וּבְנֶגְבּוֹ". אבל למרות זאת, הוא לא נתן כמו שעשירים נותנים, אלא דווקא כמו שנותן מי שהוא "בשפלות ובביטול".

הסימן הראשון לכך הוא שאברהם שם את עצמו אחרון בסדר העדיפויות. היה לו הרבה כסף, אבל לעצמו הוא השאיר מעט מאד.

מהו החינוך של אברהם "לעשות צדקה ומשפט"? לפי הפירוש החסידי, אלה אינם שני ערכים שונים - אלא שני צדדים של אותו מטבע. ה**צדקה** של אברהם אבינו הייתה תוצאה של **משפט**. זאת אומרת, בכל פעם שנכנס לו כסף הוא היה עושה חשבון נוקב ואמיתי, ומחליט כמה כסף ילך לצדקה וכמה יישאר לביתו. אבל לא כמו שאנחנו עושים כשמחשבים את המעשרות, אלא בדיוק להיפך: ברירת המחדל של אברהם אבינו הייתה לתת הכול לצדקה. החשבון היה רק כמה בכל זאת להשאיר לעצמו, את המעט שצריך כדי לחיות.

כפי שראינו קודם, לשים את עצמך בסוף התור זו נתינה שנובעת אך ורק מהתבטלות עצמית, מהכרה בכך שלא אני הסיפור ויש אחרים שחשובים ממני. כזה היה החסד של אברהם אבינו.

להקריב את החיים

כפי שראינו קודם, הסימן השני לנתינה מתוך התבטלות הוא המחיר. גם את זה אנחנו יכולים לראות בצורה ברורה מאד בסיפור חייו של

7. בראשית, יג, ב.

אברהם אבינו:

אברהם היה מוכן להעמיד בסכנה את חייו גופו כדי לסייע לזולת.

כפי שמסופר בפרשת לך לך - שזהו הסיפור המפורש הראשון על התעסקות אברהם במידת החסד - שלצורך העניין של פדיון שבויים, אברהם העמיד את עצמו בסכנה ויצא למלחמה נגד מלכים גיבורים.

עוד לפני הסיפור על הכנסת האורחים, התורה מספרת לנו על ההתמסרות של אברהם אבינו לטובתם של אחרים. הכוונה היא למלחמת המלכים, עליה קראנו בפרשה הקודמת.

לוט, אחיינו של אברהם, נקלע למלחמה אזורית גדולה. הוא התגורר בסדום, בזמן שקואליציה של ארבעה מלכים יצאו למלחמה נגד ציר של חמשת המלכים המקומיים באזור סדום. המלחמה מסתיימת בהפסד מוחץ של קואליציית סדום, והמנצחים לוקחים בשבי גם את לוט, בני משפחתו ורכושו. כשהשמועה מגיעה לאוזניו של אברהם, הוא לא נרתע ויוצא לחלץ את אחיינו. הוא יוצא למלחמה מול כוחותיהם של ארבעת המלכים החזקים, ובדרך נס מנצח ומשחרר את לוט.

אברהם אבינו מוותר לחלוטין על טובתו האישית. הוא אף מסכן את חייו, נכנס למאבק מול כוחות חזקים שזה עתה ניצחו מלחמה קשה, כדי להציל מישוה אחר. זה לא חסד של נוחות, אלא חסד של התמסרות מוחלטת, כולל נכונות לשלם מחירים אישיים כבדים.

בשביל מי הוא ויתר?

הסימנים האלה ללא ספק מלמדים אותנו איזה מין איש חסד היה אברהם אבינו. אבל הסיפור

ז. ולהעיר, שאמירת אברהם ואנכי עפר ואפר היתה בקשר לתפלת אברהם על אנשי סדום, שהעמיד עצמו בסכנה להתפלל עליהם (ד"ה אשר ברא (פ"ה) וכל הנהגה (פ"ח). ע"ש) תרפ"ט (בסה"מ קונטרסים ח"א)).

ח. יד, טז.

ט. ראה לקמן בפנים סעיף ה.

י. ראה השקן"ט (פתחי תשובה יו"ד ר"ט רנב. וראה אנציקלופדיה תלמודית ערך הצלת נפשות ע' שמח"ט וש"ג) - אם מותר (או מחוייב) ליכנס לספק סכנה ע"ז או לאו. ע"ש.

יא. אשר בשביל להודיע זה האריך הכתוב בהסיפור (פרש"י לך יד, ט. וראה פרש"י שם טו ד"ה לילה "לא נמנע").

שבו פתחנו, כאשר אברהם אבינו רץ לקבל את האורחים שציפה להם כל כך, ומבקש מהשם בכבודו ובעצמו להמתין - מלמד אותנו עוד הרבה יותר מזה.

נקרא את הדברים תחילה בלשוננו של הרבי:

יותר מכך, אברהם 'מסר' לשם כך גם מרוחניותו.

כמסופר בתחילת הפרשה², שכאשר באו "שלושה אנשים", אמר אברהם אבינו לקדוש ברוך הוא "להמתין לו עד שירון יוכניס את האורחים".

כלומר, למען הכנסת אורחים סבר אברהם שמוצדק להתנתק ממעמד של קבלת פני השכינה!

ומובן שעבור אברהם, שכל חייו היו לא חיים בשריים אלא חיים רוחניים³, הרי לוותר על "הקבלת פני שכינה" זוהי מסירות נפש גדולה יותר - וגדולה לאין ערוך - מלמסור את חיי הגוף שלו.

כלולנו יש גם גוף וגם נשמה. אנחנו מנהלים במקביל שתי מערכות חיים שונות, גשמית ורוחנית. אין ספק שחיי הרוח נעלים יותר ונוגעים בנצח, לעומת החיים הפיזיים החולפים. אלא שבפועל, מה לעשות, רוב הזמן והכוח שלנו מושקע בחיים החומריים, ופגיעה בהם תהיה עבורנו קשה הרבה יותר.

לא כך אצל צדיקי אמת. אצלם, מערכת החיים הרוחנית היא העיקר. מה שמטריד ומעסיק אותם הוא איך לספק לנשמה את מה שהיא צריכה, איך להמשיך להתקדם ולהתעלות בעבודת השם. הם אוכלים וישנים ועושים מה שצריך כדי להתפרנס ולהתקיים, אבל זו דאגה משנית. זה רק אמצעי כדי שיוכלו לחיות כאן בעולם ולעשות את רצון השם. לכן, גם האיום הגדול והמשמעותי יותר עבורם הוא פגיעה בחיי הרוח.

והנה, למרות כל זאת, כשאברהם אבינו צריך

לבחור בין הקבלת פני השכינה להקבלת פני האורחים, הוא מוותר על פסגת הרוחניות וניגש להכניס את האורחים הביתה. מסתבר שלא רק על חייו וגופו הוא היה מוכן לוותר בשביל לעשות טובה למישהו אחר, אלא אפילו על ציפור נפשו, על הרוחניות שלו.

אנחנו יכולים רק לשער מי היה אברהם אבינו. בכל רגע מחייו הוא היה בטל לרצונו של הקדוש ברוך הוא, ולא היה לו דבר בעולם חוץ מהדבקות בהשם. והנה הוא זוכה לרגע השיא של חייו הרוחניים, כאשר הקדוש ברוך הוא מתגלה אליו בצורה נוכחת, אישית וישירה. ועל כל זה הוא מוכן לוותר, כשהוא מבחין בשלושה עובדי אורח ורואה הזדמנות לעשות איתם חסד ולהכניס אותם אל ביתו.

רק לשם המחשה כלשהי, נחשוב על איש עסקים ש'שובר את הראש' איך להשיג הזדמנות לפגוש אישיות בכירה מהמגזר העסקי שלו. הוא רואה בכך את הזדמנות חייו, מה שיציעד את העסק לרמות אחרות. סוף כל סוף, אחרי שהוא משגע את כל העולם ומשלם כל מה שצריך, הוא מצליח לקבוע את הפגישה. איך נסתכל עליו אם הוא יקטע את הפגישה באמצע כדי לבלות זמן בטלפון?

אצל אברהם אבינו, מדובר בהקרבה הרבה יותר גדולה. לא מדובר כאן על הזדמנות עסקית, אלא בויתור על החיים עצמם, ועל הזדמנות רוחנית חד פעמית שמי יודע אם תחזור בכלל.

ועוד לחשוב עבור מי הוא עשה זאת. למען מי אברהם אבינו ויתר על השיא המופלא הזה של ההתגלות האלוקית?

יתרה מזו:

עבור אילו אורחים ויתר אברהם על "הקבלת פני שכינה"? עבור כאלו שהוא חשב שהם "עריבים שמשותחוים לאבק רגליהם"⁴. לא סתם עובדי עבודה זרה, אלא אופן העבודה זרה הנחות ביותר!

יוצא מכך, שאברהם במסירותו ויתר על דרגה גבוהה ביותר ברוחניות, על "הקבלת פני שכינה" - וכל זה כדי לסייע לאנשים שהנהגתם היא ההיפך הגמור מ"הקבלת פני שכינה", שעובדים עבודה זרה באופן הכי תחתון!

יב. יח, ג ובפרש"י (בפ' הב'). שבת קכז, סע"א.

יג. ל' רש"י שם.

יד. ל' אדה"ז - אנה"ק ביאור לס' זך בתחלתו. - יתירה מזו בהאבות שהן הן המרכבה (ב"ר פמ"ז, ו. פפ"ב, ו). וראה תניא פכ"ג (כח, ב): כל אבריהם כולם... כל ימיהם. שם רפ"ד: כל ימיהם לעולם לא הפסיקו אפילו שעה אחת. ובמאמרי אדה"ז הקצרים (ע' תקמ): אפי' בשינתם.

טו. רש"י פרשתנו יח, ד (מב"מ פו, ב).

למען הכנסת האורחים. אם אברהם היה מתנתק מההתגלות האלוהית כדי לחזור לשגרת החיים שלו, שהיא גם כך קדושה ועשיית רצון השם - מילא. אבל בפועל, אברהם אבינו עוזב מיוזמתו את רגע השיא של חייו, וכל זה כדי לרוץ לקבל שלושה ערבים שמשתחוים לאבק הדרכים שברגליהם!

זהו ביטוי מלא ומושלם לחסד שנובע מ"ביטול" ושפלות". אברהם אבינו נתן ועסק בחסד, לא כי הוא הרגיש טוב ושלם עם עצמו, אלא כי הוא לא החזיק מעצמו וידע שכל משימתו בעולם היא לתת ולעשות את רצון השם, ולכן האחרים נמצאים לפניו בסדר העדיפויות, וכלל לא משנה מיהם אותם אחרים.

להניח הכול בצד

כעת נוכל להבין מה עמד מאחורי הבחירה של אברהם אבינו, ומה באמת אומר המשפט: "גדולה הכנסת אורחים מהקבלת פני שכניה". נקרא את הדברים בלשונו של הרבי:

מהיכן בא אברהם לידי הנהגה כזו? כיוון שאברהם היה בתכלית הביטול, "ואנוכי עפר ואפר".

לכן היה ברור לו שכל אחד, מי שרק לא יהיה, קודם לו. עד שאפילו את הרוחניות שלו צריך הוא להניח בצד, כדי לעזור לזולת אפילו בגשמיות.

עד עכשיו, הסתכלנו על הדילמה של אברהם כהכרעה בין תועלות רוחניות שונות. כאילו מדובר בבחירה בין שתי פעולות שיביאו לו הישג אישי רוחני, שעליו לדרג ביניהן: האם הקבלת פני השכניה, או קבלת פני האורחים?

כששוקלים כך את הדברים, באמת קשה מאד להבין איך אברהם היה מסוגל להכריע לטובת הכנסת אורחים ולהעדיף אותה על פני ההתגלות של השם. וכי הערך של גמילות חסד גבוה ונעלה יותר מאשר שיא השיאים הרוחניים?

מה שאנחנו מבינים עכשיו הוא שזו בכלל לא הייתה ההתלבטות. אברהם אבינו לא חישב איזה ערך מהשניים גדול יותר, או מה יביא לו תועלת רוחנית ברמה גבוהה יותר. ממש לא. אברהם יודע באופן חד משמעי שאת טובתו הרוחנית הוא ימצא במפגש עם הקדוש ברוך הוא. אבל באופן

ה'אורחים' שאברהם יוצא לקבל את פניהם היו שלושה מלאכים שבאו אליו בשליחות השם, אך לאברהם הם נראו סתם אנשים, עוברי אורח. ובעצם, לפי החזות וההתנהגות שלהם הם אפילו לא נראו אנשים מכובדים או נעלים מבחינה רוחנית, אלא בדיוק להיפך.

התורה מספרת כי מיד כשאברהם מכניס את האורחים הביתה, הוא אומר להם לשטוף את הרגליים: "קַח נָא מֵעֵט מִיָּדְךָ וְרַחֵץ רַגְלֵיכֶם". חז"ל מגלים לנו שזו לא הייתה סתם מחווה נימוסית או קוד אירוח שהיה נהוג באותה עת אצל הולכי הדרכים. אברהם אבינו התעקש על זה שהם ישטפו את אבק הדרכים מרגליהם, משום שהוא חשב שהם סוגדים ומשתחוים לאבק שנדבק ברגליהם. כדי שלא יכניסו אל ביתו עבודה זרה, הוא הורה להם קודם כל להתנקות מהאבק.

פרשנים רבים מציעים הסברים לפולחן המשונה הזה של השתחויה לאבק הדרך שברגליים.

הבן איש חי, למשל, מסביר כך:⁸ "קודם שילכו בדרך [היו] נכנסים לבית עבודה זרה שלהם ומקריבים לה קורבן, כדי שתלך עימם בדרך ותלווה אותם עד שיגיעו למחוז חפצם לשומרם... ולכן משתחוים לו בעת שיגיעו למחוז חפצם".

המהר"ל מפראג מסביר ש"הערביים הם נוסעים ממקום למקום, ואין להם חנייה וישוב רק הם יושבי אוהלים, ולפיכך הם הולכי דרכים ויש להם אבק ברגליהם תמיד... היו אומרים שהם נתונים תחת שר הדרך, שהרי הם הולכי דרכים תמיד, ולפיכך היו הערביים משתחוים לאבק שברגליהם, שהוא אבק דרכים".

כך או כך, זוהי עבודה זרה מסוג נחות ביותר. יש תורות מיסטיות ופילוסופיות שקשורות לעבודה זרה, אבל יש בהן עיסוק בנושאים רוחניים ונפשיים עמוקים. יש עבודה זרה של סגידה לכוחות אליליים, לכוחות הטבע או לגרמי השמיים. הסגידה לאבק שנדבק מתחת לרגליים לא מתעניינת ברוחניות בכלל, היא מגושמת ונחותה ביותר. אותם ערבים התכופפו והכניעו את עצמם למשהו שנחות אפילו יותר מהחלק הנחות ביותר בגופם שלהם.

כשחושבים על כך, מתעצמת פי כמה ההבנה עד כמה גדולה הייתה ההקרבה של אברהם אבינו

8. בן יהוידע על הפסוק.

מודע הוא מוותר על זה, כדי לעזור למישהו אחר. כי אברהם היה יהודי של התבטלות עצמית. זו הייתה תכונת יסוד שלו, וזו הייתה הדרך שבה הוא התסכל על עצמו. כך אברהם אבינו מדבר על עצמו, בפסוק שמופיע גם הוא בפרשה שלנו: "ואנוכי עפר ואפר". אני חסר חשיבות, כמו עפר האדמה או אפר השריפה הנתונים למרמס לרגלי הכול.

משום כך, אברהם אבינו היה איש חסד במובן העמוק והשלם ביותר. הוא ראה מלכתחילה את טובתם של האחרים, ורק בסוף את הצרכים שלו. לכן, כשעומדים לפניו שלושה אנשים שצריכים לנוח, לאכול ולשתות, ובצד השני יש לו אפשרות להתעלם מהם ולהשקיע בהתקדמות הרוחנית האישית שלו - אין לו התלבטות בכלל.

במסר הזה מחנך אותנו אברהם אבינו: גם כאשר עומדת על הפרק התעלות רוחנית אישית עצומה, שאולי לא נוכל להשיג בפעם אחרת - עלינו לוותר עליה כדי להושיט עזרה ממשית, אפילו חומרית ופשוטה, ליהודי אחר, ובלי להיכנס בכלל לחשבונות ולשפוט את אותו יהודי שזקוק לעזרה שלנו.

מהשיחה אנו לומדים מסר מיוחד לחיים.

כאשר אנו עומדים בפני סיטואציה בה נדרש מאיתנו להפעיל את מידת החסד ולסייע לזולת, עלינו לוודא שאנו רואים קודם כל את הזולת ואת מה שהוא צריך, ומוכנים לעשות זאת גם על חשבון טובתנו האישית.

כאשר אנו נותנים צדקה וסיוע כספי, עלינו לעשות זאת בלב פתוח ובנפש חפצה, גם אם זה אומר שנצטרך לוותר על כמה הנאות ופינוקים שרצינו לפרגן לעצמנו. בסכום הכסף שייעדנו לחופשה או לערב במסעדה, נתמוך במשפחה קשת יום כדי שתוכל לרכוש מצרכי מזון בשפע ובגדים לילדים.

גם הפסד של זמן זה מחיר שאנו צריכים לשלם עבור טובתם של אחרים. אם מישהו נתקע בדרך בצד הכביש וממתין לחילוץ ועזרה, לא משנה כמה אנחנו ממהרים - נעצור ונושיט יד.

ולא פחות חשוב מכך - נהיה נכונים ומוכנים

לסייע לאחרים, גם אם זה ידרוש מאיתנו להקריב בתחום הרוחני. הכוונה איננה לכך שנעבור על ההלכה כדי לעזור למישהו, חלילה. אבל טובתו של יהודי אחר קודמת להידורים המיוחדים ולהתעלות הרוחנית האישית שלי. אם נכנס לבית הכנסת אורח שלא מתמצא בתפילה והוא נבון וזקוק להדרכה, נוותר על 'עבודת התפילה' הנפשית והעמוקה שלנו כדי לעזור לו למצוא את המילים ולהנחות אותו בתפילה.

פרופסור וָלֶל גרין היה מדען שזכה לחזור בתשובה ולחוות קירוב מיוחד מהרבי. לאחר שהתחזק בשמירת תורה ומצוות, הרבי היה שולח אותו למשימות הסברה ברחבי העולם כדי להראות שאפשר להיות יהודי טוב גם בעולם האקדמיה.

פעם קיבל פרופסור גרין הזמנה לשאת הרצאה בבית כנסת קונסרבטיבי בדטרויט, משיגן. כאשר פתח את היומן ראה שמדובר בערב של החג החסידי הגדול יט כסלו. הנטייה הראשונית שלו הייתה לדחות את ההזמנה, אך בזוכרו כמה הרבי שבע רצון מהפצת היהדות שהוא עושה בהרצאותיו, אישר פרופסור גרין את השתתפותו מתוך מחשבה שבתום הערב הוא ייכנס לבית חב"ד הקרוב ויצטרף להתוועדות החגיגית.

פרופסור גרין הגיע לעיר בצוהרי היום, והרים טלפון לבית חב"ד כדי לברר מתי מתחילה ההתוועדות. המזכירה ענתה לו שכל השלוחים לא נמצאים, כי הם נסעו לניו יורק להתוועדות של הרבי.

פרופסור גרין הרגיש רע מאד עם עצמו. איך הוא ויתר והפסיד ככה את הערב המיוחד הזה? הוא התיישב וכתב מכתב כאוב לרבי, וסיפר על תחושותיו הקשות בשעה שכל החסידים החשובים משתתפים בהתוועדות של הרבי ב"ט כסלו בעוד הוא נושא הרצאה בקהילה קונסרבטיבית.

תשובתו של הרבי הייתה מהירה ומרוממת: "כאשר אתה יושב עם יהודים קונסרבטיבים בליל י"ט כסלו ומדבר איתם על אידישקייט - אתה קרוב אליי יותר מאלו שיושבים סביבי בהתוועדות..."

מה גובר – כיבוד הורים או התחזקות רוחנית?

(אגרות קודש, כרך כו, אגרת ט'תשעה; כרך יג, אגרת ד'תרמח)

ידוע שבעניינים הקשורים בשכל ורגש שבלב, כמו ענייני יראת שמיים ולימוד התורה וקיום המצוות, הנה בכדי להצליח בהם באופן מסוים צריך לעשות בסגנון אמירתם של חכמינו ז"ל: "לעולם ילמוד אדם תורה במקום שליבו חפץ". ומאותו טעם נכלל בזה גם שאדם צריך ללמוד ולעבוד את ה' איך שליבו חפץ.

והובא העניין הזה גם כן בתור פסק דין בשולחן ערוך יורה דעה, סוף סימן רמ, שם נאמר כך: "תלמיד שרוצה ללכת למקום אחר, שהוא בוטח שיראה סימן ברכה בתלמודו לפני הרב שיש, ואביו מוחה בו, לפי שדואג שבאותה העיר הגוים מעלילים – אינו צריך לשמוע לאביו בזה".

וכבר הדגשתי פעם שפסק הלכה זה מובא בשולחן ערוך לא בהלכות תלמוד תורה, אלא בהלכות כיבוד אב ואם - יש לדעת שסדר בתורה גם כן תורה [גם לסדר הדברים והמיקום שלהם בתורה יש משמעות] – ומכך שהסעיף הזה נמצא בהלכות כיבוד הורים מובן שעל ידי זה מודגש שאינו נוגע כיבוד האב [התורה מלמדת אותנו בזה שכאשר לומדים במקום ובצורה שבהם חפצים, זו לא פגיעה בכבודו של האב].

וגם מבחינה מעשית, מול האב צריך להיעשות בדברים וארגומנטים [טיעונים, צורת דיבור ודיון] של דרכי נועם, באופן שלא לנגוע בכבודו של האב. ורואים במוחש שהכי טוב הוא למנוע כל מיני ויכוחים, ורק יהיה המינימום שאי אפשר בלאו הכי בשום אופן [שאי אפשר להימנע ממנו לחלוטין].

ואדרבה, לא רק שההליכה ללמוד "במקום שליבו חפץ" לא תפגע בהורים, אלא שבסופו של דבר התקווה חזקה שכשיראו ההורים שבשאר המצוות היא מדייקת יותר, כולל מצוות כיבוד אב ואם ביחסה הנאות והמכבד כלפיהם, זה גופא [עצמו] יקטין התרעומות שהם עשויים לחוש כלפיה.

ויהי רצון שמתוך מנוחת הנפש בכל הפרטים תלך מחיל אל חיל [תעלה מעלה מעלה] בענייני יראת שמיים ויהדות בכלל, ובגאון ובצדק תישא את השם שהתורה נותנת לכל בת ישראל: בת שרה רבקה רחל ולאח.

אף שידוע גודל העניין דכיבוד [של כיבוד] אב, הנה בענייניו אין נראה לי האמור [ההצעה לעזוב את הישיבה ולחזור הביתה בכדי לעזור בפרנסת המשפחה] כלל וכלל.

כי כיוון שפרנסת האדם תלויה בנותן התורה [הקדוש ברוך הוא], בוודאי שעל ידי זה שיבטל מלימוד תורתו אין זה תועלת להיטיב מצב הפרנסה.

ועוד זאת, שעל ידי שיוסיף ללמוד בהתמדה ושקידה, בלי ספק אשר [הקדוש ברוך הוא, שהוא] הזן ומפרנס לכל, ייטיב מצב פרנסת אביו, וכמה דרכים למקום [גם אם העזרה לא תבוא מזה שאתה תעזוב את הישיבה, הקדוש ברוך הוא ימצא את הדרך להביא לאביו פרנסה בכבוד].

ואם לדעתי ישמע, יוסיף בלימוד בנגלה ובחסידות, בהידור בקיום המצוות ובעבודת התפלה מהעיקרים בזה כמוכן, וטוב יהיה לו וגם לאביו ובני ביתו שיחיו.

לכינונו שני מכתבי תשובה שהרבי כתב לבני נוער שביקשו את עצתו בהתמודדות דומה: התנגשות בין רצון ההורים לבין השאיפות הרוחניות שלהם עצמם.

המכתב הראשון שמופיע כאן ממוען לנערה שכתבה לרבי כמה פעמים וביקשה עצה. היא שואפת להתחזק ביראת שמיים ובשמירת המצוות, בעוד אביה רוצה לכוון אותה למקומות פשרניים יותר ותובעניים פחות. הפער הזה יצר קונפליקט בינה לבין אביה, שהביא למתחים והתנגשויות.

המכתב השני כאן מופנה לנער בן שבע עשרה ממשפחה שגרה במרוקו. הנער נשלח ללמוד בישיבה, אבל בשלב מסוים אביו היה צריך עזרה בכלכלת הבית והוא קרא לבנו בחור הישיבה לשוב הביתה ולעזור בפרנסת המשפחה.

זו דילמה לא פשוטה: האם ללכת בעקבות השאיפה הרוחנית, גם במחיר של קרע משפחתי? האם לקבל בצייתנות את רצון ההורים, על חשבון הצמיחה הרוחנית? ואולי יש כאן בכלל בעיה הלכתית של מרד בהורים, וההלכה מחייבת לצוות להורים בכל מצב?

הביאור מופיע בגופן כזה. מילים שעוזרות לשטף הקריאה הכנסנו ללא סוגריים, מילים שמבארות מושגים או מילים - מופיעות בתוך סוגריים.

מצוינים, לא נכים
תאריך: כ"ג מנחם אב תשל"ו

אם אדרבה, צריך להדגיש בזה שהוא משהו מיוחד ומצוין. לכן הייתי מציע... שיִשְׁנו השם ותיקראו מצוינים בישראל".

בסוף השיחה, הרבי ירד מהבימה ועבר בין כל המשתתפים, אחד-אחד, לחץ את ידיהם של הגברים ושוחח קצרות עם כל אחד. הרבי העניק לכל אחד דולר לצדקה, וכל העת פניו של הרבי חייכו והביעו אהבה גדולה ולבביות למשתתפים.

אחד החיילים, בהתרגשותו הרבה, רצה להעניק לרבי משהו במתנה כמחווה. הוא החזיק ברשותו 'כובע טמבל', ומסר אותו לרבי. הרבי לקח את הכובע בחיוך גדול והחזיק אותו בזרועו. אחר כך, בצאתו מהאולם, הרבי הצמיד את הכובע לסידור שלו, ויצא כשהוא חובק אותם יחד.

המפגש, שארך מעט יותר משעה, ריגש מאד את הפצועים והנכים ושינה לטובה את חייהם. כך סיפר יוסף לאוטנברג, אחד ממארגני הקבוצה, ובעצמו פצוע מלחמה מהקרבות על ירושלים במלחמת העצמאות:

"הייתה איזו רוח מיוחדת, רוח של קדושה. הרבי יצא ועלה על הבמה ודיבר אלינו. חשנו בהתרגשות הגדולה שלו, מתוך יחס מיוחד. זה דיבר ללב כולם. היו בינינו אנשים מסורתיים, והיו כאלו שאינם מסורתיים, אבל על כולם הותר המפגש הזה עם הרבי הערכה והתרגשות רבה.

"ישבנו קסומים שם והאזנו לדרשה של הרבי. כאדם שעסק כל חייו בתחום הזה, אני יכול לומר שדבריו היו נר לרגליי. מצאתי אנשים שנפגעו בצורה הכי קשה, עיוורים ומשותקים וכן הלאה, ובמעט שנשאר להם הם הגיעו להישגים הכי גדולים שיכול אדם לתאר לעצמו. אדם שלא מכיר את התחום לא יכול להאמין לאילו הישגים אנשים כאלו יכולים להגיע, אבל הרבי "תפס את זה" מיד כשראה אותנו וכשקיבל אותנו, וזה דיבר אלינו בצורה בלתי רגילה.

"כשהוא סיים את הדרשה, הרבי ירד אלינו ולחץ את ידי כולם. זה היה חזיון שקשה לתארו. חשנו שהוא באמת אוהב אותנו ומעריך את הנכים שתורמו מגופם לשלמותה והגנתה של הארץ. זה היה ביקור ייחודי במינו".

זה היה כשלוש שנים לאחר מלחמת יום הכיפורים, שחוללה טראומה קשה בארץ והותירה אלפי חללים ופצועים בקרב חיילי צה"ל. קבוצה של נכי צה"ל יצאה להשתתף בתחרות ספורטיבית בקנדה, ובמסגרת הביקור רצו לפגוש את הרבי.

אוטובוסים גדולים נשאו את הנכים, חלקם רתוקים לכיסאות גלגלים, מבית המלון ל-770. המארגנים סברו שהרבי ידבר באידיש, כמו בדרך כלל, והכינו מתורגמן שיתרגם את הדברים לעברית בעבור המשתתפים. אך להפתעתם, הרבי דיבר בעברית, כשהוא פותח בהתנצלות: "אני אדבר בהברה אשכנזית כי הורגלתי בה, אבל תקוותי שכולם יבינו אותי".

המחווה הזו ריגשה את המשתתפים, והתרגשותם רק גברה כששמעו את דבריו של הרבי. הרבי דיבר על כך שמגבלה פיזית, במיוחד כזו שנגרמה לאדם בעקבות מעשה של חסד וגבורה, באה יחד עם כוחות מיוחדים מלמעלה. הרבי אמר כי "אין דעתי נוחה מהשם שנותנים למישהו שהוא נכה, שזה מראה נחיתות וירידה, כי

פרשת וירא

לראות את השם

וַיֵּרָא אֵלָיו ה' בְּאֵלֵי מִמְרָא וְהוּא יֹשֵׁב פֶּתַח הָאֵהָל כָּחֹם הַיּוֹם (בראשית, פ' יח, פסוק א)

בזוהר הקדוש מובא שבעקבות ברית המילה, אברהם הגיע לדרגת נבואה גבוהה הרבה יותר מזו שהייתה לו קודם. הביטוי לכך נמצא במילים "וירא אליו השם" - לאחר ברית המילה, הוא 'ראה' את הגילוי האלוקי כמו שהוא.

מדוע דווקא הברית היא זו שהביאה לאברהם את ראיית האלוקות? כי בקיום מצוות מילה, האדם מתבטל כלפי הקדוש ברוך הוא ומתאחד איתו בהתאחדות גמורה, עד כדי כך שיש לכך ביטוי מוחשי אפילו בבשר הגוף הגשמי, כמו שאומר הפסוק: "והייתה בריתי בשרכם".

(הרבי - לקוטי שיחות, כרך י, עמוד 49)

מה גורם לצחוק למעלה?

וַתֹּאמֶר שָׂרָה צָחֵק עֲשֵׂה לִי אֱלֹקִים כָּל הַשָּׁמַיִם יִצְחָק לִי (פ' כ"א, פסוק ו)

באמירה זו: "צחוק עשה לי אלוקים" - רמזו יסוד מהותי בעבודת השם.

"אלוקים" זו מידת הדין והגבורה, ובעבודת השם של כל אחד הכוונה היא ליצר הרע ולנפש הבהמית. וכאשר יהודי מתמודד מולם וגורם להתבטלותם לאלוקות, הוא גורם ל"צחוק" ותענוג למעלה.

הסיבה לכך היא משום ההפתעה והחידוש שיש בכך. בעולמות העליונים שורר ביטול מוחלט לאלוקות, אך בכך אין משום חידוש, כי זהו המצב הטבעי והרגיל. אך כאשר אדם בשר ודם מבטל את היצר הרע שלו ומכניע את עצמו לאלוקות, זוהי 'הפתעה' שגורמת הנאה ושעשוע אצל הקדוש ברוך הוא.

(הרבי הצמח צדק - אור התורה, חלק ב, עמוד 566)

פרשת חיי שרה

שני אורות

וַאֲבִרְהֵם זָקֵן בָּא בַּיָּמִים וְה' פָּרַךְ אֶת אֲבִרְהֵם בְּכָל (פ' כ"ד, פסוק א)

פסוק זה מלמד אותנו על עבודת השם של אברהם אבינו - שהתעסק ב"ימים" לשון רבים. זאת אומרת, בשני סוגים של הארה ("יום" מסמל אור והתגלות): גם לימוד התורה וקיום המצוות, וגם עיסוק בחפצי החולין ובדברי הרשות לשם שמיים וכחלק מעבודת הבורא.

(המגיד ממזריטש - אור תורה, דף קט)

מבחן הנתניה

וַיְהִי הַנֶּעֱרָה אֲשֶׁר אָמַר אֵלֶיהָ הָטִי נָא כֶּדֶךָ וְאִשְׁתָּה וְאִמְרָה שְׂתֵּה וְגַם גְּמִלִיד אִשְׁקָה, אֵתָהּ הַכֹּחַת לְעֶבֶדְךָ לִיצְחָק וְכֵּה אֶרֶץ כִּי עֲשִׂיתָ חֶסֶד עִם אֲדָנִי (פ' כ"ד, פסוק י"ד)

מדוע בחן אליעזר את רבקה דווקא בכך שתסכים להשקות אותו ואת הגמלים שלו?

ווארט חסידות

רעיונות קצרים מתורת החסידות על פרשת השבוע - רעיון אחד לכל יום

כתגם חסידי מביא לצלילות הדעת ו"מנקה" את הלב. הנהגה טובה חסידית מאירה את הבית. ניגון חסידי מחזק את התקווה והביטחון, מביא שמחה ומעמיד את הבית ואת בני הבית בקרן אורה.

(היום יום כ"ב תמוז)
בשם הרבי הרש"ב נ"ע)

משום שההבדל העיקרי בין צד הקדושה לצד הקליפה הוא בנושא ההשפעה. הקדושה במהותה היא השפעה לאחרים, להוות ולהחיות תמיד את הנבראים מאין ליש. ואילו כל עניינה של הקליפה הוא רק לקבל השפעה לעצמה ולא להעניק ולתת למישהו אחר.

לכן החליט אליעזר לבחון את רבקה דווקא בעניין זה של ההשפעה לזולת. וכשאמרה מעצמה "וגם גמליך אשקה", ראה בזה אות וסימן לכך שהיא שייכת לצד הקדושה, וראויה לדבוק בזרעו של אברהם.

(אדמו"ר הזקן - סידור עם דא"ה, דף צב, עמוד ב)

עיוורון שלא רואים

שְׁלִישָׁה שְׁאֵלוּ שְׁלֹא כִּהוּגֵן. לְשֵׁנִים הִשְׁבִּיחוּ כִּהוּגֵן, לְאַחַד הִשְׁבִּיחוּ שְׁלֹא כִּהוּגֵן, וְאֵלוּ הֵן: אֲלִיעֶזֶר עֶבֶד אַבְרָהָם, וְשֹׁאֵל בֶּן קִישׁ, וְיִפְתָּח הַגִּלְעָדִי.

אֲלִיעֶזֶר עֶבֶד אַבְרָהָם — דְּכַתִּיב: "וְהָיָה הַנְּעֵרָה אֲשֶׁר אָמַר אֵלֶיהָ הָטִי נָא כֶּדֶךָ [וְאַשְׁתָּה וְאַמְרָה שְׁתֵּה וְגַם גְּמִלִיד אֲשָׁקָה, אֵתָה הַכַּחַת לְעֶבְדְּךָ לְיִצְחָק וְבָהּ אֲדַע כִּי עֲשִׂיתָ חֶסֶד עִם אֲדֹנִי]. יִטַּל אֶפְרָיִם חִיגְרָת, אֶפְרָיִם סוּמָא. הַשִּׁבְיָה כִּהוּגֵן, וְנִזְדַּמְנָה לֹד רִבְקָה (גמרא, מסכת תענית, דף ר, עמוד א)

לִפִּי שְׁלֹא פִּרְשׁ בְּשִׂאלָתוֹ. וְאֶפְשָׁר שֶׁתִּהְיֶה בְּעֵלֶת מוֹם, וְלֹא יִכֵּן בָּהּ אֲלִיעֶזֶר, וְיִקְחֶנָּה (רש"י)

נשאלת שאלה פשוטה: מדוע חז"ל מחשיבים את בקשתו של אליעזר למשאלה "שלא כהוגן"? נכון שהוא לא פירט בבקשתו שהנערה לא תהיה בעלת מום, אבל מומים כמו "חיגרת או סומא" הם פגמים בולטים וגלויים. ואילו היו לנערה אותם מומים, הוא לא היה ניגש אליה ומבקש ממנה שתיתן לו מים!

אלא שחז"ל רומזים כאן לשני מומים רוחניים שאכן אינם גלויים ולא נראים לעין: **חיגרת** - הכוונה היא לחוסר יציבות, להתנהגות 'מתנדנדת', כאשר פעם מתעלים בקדושה ופעם נופלים ויורדים לרע. ו**סומא** - זהו חוסר בהתבוננות וראיית הנוכחות האלוקית.

(הרבי הצמח צדק - אור התורה, כרך ד, דף תשצב)

שיחה של התבטלות

וְאָבָא חַיִּים אֶל הָעוֹן, וְאָמַר ה' אֱלֹקֵי אֲדֹנִי אַבְרָהָם אִם יוֹשֵׁךְ נָא מִצִּלָּתוֹ דְּרַכִּי אֲשֶׁר אֲנִי הֹלֵךְ עָלֶיהָ (פריק כד, פסוק מב)

יְפֶה שִׁיחָתוֹ שֶׁל עֲבָדִי אַבּוֹת לִפְנֵי הַמָּקוֹם מְתוֹרֵת שֶׁל בְּנִים. שְׁחָרִי פִּרְשָׁה שֶׁל אֲלִיעֶזֶר כְּפִלְהָ בְּתוּרָה, וְהַרְבֵּה גוֹפִי תוּרָה לֹא נִתְּנָה אֵלָּא בְּרִמְיָה (רש"י)

"שיחת עבדי אבות" היא התנאי שהבטיח את הצלחת שליחותו של אליעזר, כי זה מבטא את ההתבטלות המוחלטת של האדם כלפי הקדוש ברוך הוא. ראשית, האדם מרגיש את עצמו כ"עבד", חסר מציאות וריבונות על עצמו ותלוי לגמרי באדונו. ושנית, זוהי "שיחה", ו"אין שיחה אלא תפילה" - ומשמעות הדברים היא שהאדם מכיר בכך שהוא לא יכול לסמוך על כוחותיו, ולכן הוא מוכרח להתפלל אל הקדוש ברוך הוא.

(הרבי - לקוטי שיחות, כרך כה, עמוד 103)

לזה הכול, לזה רק מתנה

וַיִּתֵּן אַבְרָהָם אֶת כָּל אֲשֶׁר לוֹ לְיִצְחָק. וְלִבְנֵי הַפִּילִגְשִׁים אֲשֶׁר לְאַבְרָהָם נָתַן אַבְרָהָם מִתֵּנָה, וַיִּשְׁלַחם מֵעַל יִצְחָק בְּנֵי בְעֻרְתָּו חֵי קְדָמָה אֶל אֶרֶץ קְדָם (פריק כה, פסוקים ה-ו)

יצחק אבינו מייצג את תחומי הקדושה ועבודת השם, ואילו "בני הפילגשים" מסמלים את ענייני העולם ותחומי החולין של החיים.

התורה בעצם מלמדת אותנו כאן, שיהודי צריך לתת את "כל אשר לו" ולהשקיע את עיקר ומיטב הכוחות והזמן לענייני קדושה ועבודת השם. בעוד להתעסקות בענייני העולם מספיק לתת 'מתנה' קטנה כלשהי, בלי להיות מושקע בכך ראשו ורובו.

(הרבי - לקוטי שיחות, כרך ה, עמוד 344)

יד מר־חשוון

תקפ"ה

חתונת אדמו"ר מהרי"ל שניאורסון מקפוסט, בנו של אדמו"ר הצמח צדק, עם בתו של ר' שלמה פריידס משקלוב - מגדולי חסידי אדמו"ר הזקן ואדמו"ר האמצעי.

אדמו"ר האמצעי השתתף בחתונה ואמר כמה מאמרי חסידות.

תרכ"א

נערך סיום כתיבת ספר תורה מיוחד, שנכתב בהוראת אדמו"ר הצמח צדק לקראת לידתו של אדמו"ר הרש"ב. הסיום נערך בחשאי בחדרו של אדמו"ר הצמח צדק.

תשנ"ד

הפעם האחרונה שבה ראינו את הרבי מתפלל עם הציבור, בתפילת מנחה של ערב שבת.

טו מר־חשוון

תקצ"ז

נפטר הרב הקדוש רבי לייב, שכונה "בעל הייסורים", מתלמידי אדמו"ר הזקן.

רבי לייב היה גדול מאד בתורה וביראת שמיים, והראשון מחסידי חב"ד שהתיישב בחברון עיר הקודש. בסוף ימיו עבר להתגורר בצפת, שם נפטר זקן ושבע ימים ושם נטמן.

לפני פטירתו אמר רבי לייב שמי שישתטח על קברו בעת צרה יזכה לישועה. רבים פוקדים את קברו לתפילה עד היום.

טז מר־חשוון

תרע"ו

לאחר מאה ושתיים שנים רצופות בהן שימשה ליובאוויטש כמקום מושבם של אדמו"רי חב"ד, אדמו"ר הרש"ב עוזב את ליובאוויטש, יחד עם בני ביתו ומלווים אחדים, בעקבות התקרבות הגרמנים לאזור בקרבות מלחמת העולם הראשונה. משם הם יצאו במסע שארך כשבועיים, עד שהגיעו לעיר רוסטוב שעל נהר הדון.

למרות שאדמו"ר הרש"ב עזב את ליובאוויטש, נותרה ישיבת תומכי תמימים במקום והמשיכה לפעול עוד כשנתיים וחצי. בקיץ של שנת תרע"ח נאלצו להעביר את הישיבה לעיר קרמנצ'וג, בגלל נסיבות כלכליות.

תר"פ

נפטרה הרבנית יוכבד שניאורסון, חמותו של אדמו"ר הרי"צ. נטמנה בעיר קשינב.

תשל"ח

הרבי יצא מחדרו הקדוש, לראשונה מאז האירוע בשמיני עצרת, לשמיעת קריאת התורה בזאל הקטן.

כ מר־חשוון

תרכ"א

יום הולדת אדמו"ר הרש"ב. אדמו"ר הרש"ב נולד בליובאוויטש, ונקרא בשם "שלום דובער" - על שם אדמו"ר האמצעי, רבי דובער; ועל שם אביו של אדמו"ר הצמח צדק, רבי שלום שכנא.

עת לדעת

אירועים בדברי ימי חסידות חב"ד על-פי לוח השנה

מבוסס על הספר 'עת לדעת',
מאת השליח הרב אברהם שמואל בוקיעט ע"ה
מוקדש לעילוי נשמתו

תרכ"ד

בהיותו בן שלוש, נערכה לאדמו"ר הרש"ב התספורת. אדמו"ר הצמח צדק - סבו של אדמו"ר הרש"ב - הורה לבנו אדמו"ר מהר"ש, אביו של אדמו"ר הרש"ב, לערוך את התספורת בחשאי.

בערב לפני יום ההולדת, הורה אדמו"ר הצמח צדק להביא את הילד ללון בחדרו. כשקם בבוקר, הורה אדמו"ר הצמח צדק למשמשו ר' חיים בער שייטול את ידי הילד, ואחר כך אמר איתו את הברכות וענה אחריהן אמן.

אחרי התפילה קרא אדמו"ר הצמח צדק להורי הילד, אדמו"ר מהר"ש והרבנית רבקה, ואמר להם: "מורנו הבעל שם טוב נתן את פך השמן הרוחני לתלמידו, מורנו הרב המגיד, למשוח את רבינו הזקן לנשיאות לדורותיו. בכוח זה נמשח חותני אדמו"ר האמצעי, ואני בכוח זה משחתי אותך ובכוח זה הנני מושחך [את אדמו"ר הרש"ב]".

באותו יום הכניסו את הילד ל"חדר", ואדמו"ר הצמח צדק זרק עליו סוכריות, באומרו שהמלאך מיכאל זרק אותן. הדבר התקבל ברכינות בליבו של הילד, שלא רצה לאכול את הסוכריות שהיו יקרות בעיניו. בערב פסח בדקו את כיסי הבגדים של הילדים, ואז נאלץ הילד לאכול אותן...

תרל"ד

חגיגת הבר-מצווה של אדמו"ר הרש"ב. חתן הבר-מצווה אמר את המאמר "איתא במדרש תילים", שהוא מאמר של אביו, אדמו"ר מהר"ש.

תרל"ו

כשמלאו לו חמש עשרה שנה, ראה אדמו"ר הרש"ב בחזיון לילה את הבעל שם טוב, הרב המגיד ממזריטש, אדמו"ר הזקן, אדמו"ר האמצעי, אדמו"ר הצמח צדק ועוד. הוא שמע מהם תורות, ואף סיפור שסיפר הבעל שם טוב.

תשד"מ

הרבי קורא לתת לילדים קטנים רק תמונות וצעצועים שנראות בהם חיות ובהמות טהורות.

תשמ"ח

הרבי חילק את הקונטרס "החלצו - רנ"ט" מאת אדמו"ר הרש"ב. במהלך החלוקה נגמרו הקונטרסים, והחלוקה נעצרה. עוד באותו לילה הודפסו במיוחד אלפי קונטרסים נוספים, ולמוחרת המשיך הרבי את החלוקה.

תשמ"ט

הרבי ביקש שכל אחד ייכנס לשיבת "תומכי תמימים" לשעה קלה, ללמוד בה מתורתו של אדמו"ר הרש"ב ולעשות פעולות טובות.

תנש"א

הרבי חילק לציבור את קונטרס "עץ החיים", שיצא בהוראת הרבי בהוצאה מיוחדת לרגל יום ההולדת המאה ושלושים של אדמו"ר הרש"ב - בצירוף שטר של דולר לצדקה.

תשנ"ב

הרבי הורה להדפיס בהוצאה מיוחדת ובכריכה מהודרת את "קונטרס כ"ף מרחשון - תשנ"ב", שהכיל את המאמר "ויהיו חיי שרה" משנת תש"ל. לאחר תפילת ערבית, הרבי עמד ליד פתח חדרו הקדוש וחילק לכל אחד את הקונטרס, בצירוף שטר של דולר לצדקה.

באותו יום יצא לאור גם הקונטרס "בית רבנו שבבבל", ובו ביאור מאת הרבי על מעלת בית הכנסת ובית המדרש של הרבי - 770. מאז שהקונטרס יצא לאור, הרבי החזיק אותו באופן קבוע בתוך הסידור שלו.

שניים מקרא ואחד תרגום

מוקדש לע"נ הרה"ק ר' מנחם מענדל הכהן ב"ר הרה"ק יהושע זעליק הכהן ע"ה
ומרת גאלדא בת הרה"ק מרדכי ירחמיאל חיים לימא ע"ה

הַבָּקָר רִצָּן אַבְרָהָם וַיִּקַּח בֶּן־בָּקָר רֶדֶד וְטוֹב וַיִּתֵּן
אֶל־הַנָּעַר וַיִּמְהַר לַעֲשׂוֹת אֹתוֹ: וְאֶל־הַבָּקָר רִצָּן
אַבְרָהָם וַיִּקַּח בֶּן־בָּקָר רֶדֶד וְטוֹב וַיִּתֵּן אֶל־הַנָּעַר
וַיִּמְהַר לַעֲשׂוֹת אֹתוֹ: וּלְזֹת תּוֹרֵי רֶהֱט אַבְרָהָם
וַיְדַבֵּר בֶּרֶךְ תּוֹרֵי רֶפִיד וְטֹב וַיִּהְיֶה לַעֲלֹמָא וְאוֹחֵי
לְמַעַבְדֵּי יִתְחָ: ה' וַיִּקַּח חֲמָאָה וְחָלָב וּבֹן־הַבָּקָר
אֲשֶׁר עָשָׂה וַיִּתֵּן לַפְּנִיָּהם וְהוּא־עֲמִיד עֲלֵיהֶם
תַּחַת הָעֵץ וַיֹּאכְלוּ: וַיִּקַּח חֲמָאָה וְחָלָב וּבֹן־הַבָּקָר
אֲשֶׁר עָשָׂה וַיִּתֵּן לַפְּנִיָּהם וְהוּא־עֲמִיד עֲלֵיהֶם תַּחַת
הָעֵץ וַיֹּאכְלוּ: וַיִּסְבִּיב שָׁמֶן וְחָלָב וְכֵר תּוֹרֵי דִי עֲבַד
וַיִּהְיֶה קְדָמִיהוֹן וְהוּא מְשַׁמֵּשׁ עֲלֵיהוֹן תַּחוֹת
אֵילָנָא וַאֲכָלוּ: ט' וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו אֵיךְ שָׂרָה
אֲשֶׁתְּךָ וַיֹּאמֶר הִנֵּה בָּאֵהָל: וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו אֵיךְ
שָׂרָה אֲשֶׁתְּךָ וַיֹּאמֶר הִנֵּה בָּאֵהָל: וַאֲמָרוּ לָהּ אֵן
שָׂרָה אֲתָתָךְ וַאֲמָר הָא' בְּמִשְׁפָּנָא: י' וַיֹּאמֶר שׁוּב
אֲשׁוּב אֵלֶיךָ כֵּעֵת חַיָּה וְהַנְּחִיבִין לְשָׂרָה אֲשֶׁתְּךָ
וְשָׂרָה שִׁמְעַת פֶּתַח הָאֵהָל וְהוּא אַחֲרָיו: וַיֹּאמֶר
שׁוּב אֲשׁוּב אֵלֶיךָ כֵּעֵת חַיָּה וְהַנְּחִיבִין לְשָׂרָה
אֲשֶׁתְּךָ וְשָׂרָה שִׁמְעַת פֶּתַח הָאֵהָל וְהוּא אַחֲרָיו:
וַאֲמָר מִתְּב אַתּוּב לְזִתָּךְ כַּעֲדָן דְּאֵתִין קְזָמִין וְהָא'
כֵּר לְשָׂרָה אֲתָתָךְ וְשָׂרָה שִׁמְעַת בְּתִרְע מִשְׁפָּנָא
וְהוּא אַחֲרָיו: יא' וַאֲבָרָהָם וְשָׂרָה זְקֵנִים בָּאִים
בַּיָּמִים חֲדָל לְהַיּוֹת לְשָׂרָה אֶרֶץ כְּנָעִים:
וַאֲבָרָהָם וְשָׂרָה זְקֵנִים בָּאִים בַּיָּמִים חֲדָל לְהַיּוֹת
לְשָׂרָה אֶרֶץ כְּנָעִים: וַאֲבָרָהָם וְשָׂרָה סִיבּוּ עֲלוּ
בְיוֹמִין פֶּסֶק מִלְמַתְּהוּ לְשָׂרָה אוֹרַח כְּנָעִיָּא:
יב' וַתִּצְחַק שָׂרָה בְּקִרְבָּהּ לֵאמֹר אַחֲרֵי בְלָתִי
הִי־תַחֲלִי עֲדָנָה וְאֲדִנִּי זָקֵן: וַתִּצְחַק שָׂרָה בְּקִרְבָּהּ
לֵאמֹר אַחֲרֵי בְלָתִי הִי־תַחֲלִי עֲדָנָה וְאֲדִנִּי זָקֵן:
וַחֲסִיכַת שָׂרָה בְּמַעֲסָה לְמִימָר בְּתֵר דְּסִיבִית הָזֹת
לִי עוֹלָמּוֹ וְרַבּוּנִי סִיב: יג' וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־
אַבְרָהָם לְמָה זֶה צָחֻקָה שָׂרָה לֵאמֹר הָאֵף
אֲמָנָם אֵלַי וְאֲנִי זְקֵנָתִי: וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־אַבְרָהָם

א' וַיֵּרָא אֵלָיו יְהוָה בְּאֵלָנִי מִמָּרָא וְהוּא יֹשֵׁב
פֶּתַח־הָאֵהָל בְּחָם הַיּוֹם: וַיֵּרָא אֵלָיו יְהוָה בְּאֵלָנִי
מִמָּרָא וְהוּא יֹשֵׁב פֶּתַח־הָאֵהָל בְּחָם הַיּוֹם: וְאַתְּגִלִּי
לָהּ יְיָ בְּמִשְׁרֵי מִמָּרָא וְהוּא יִתֵּב בְּתִרְע מִשְׁפָּנָא
כְּמִיחָם יוֹמָא: כ' וַיֵּשֶׂא עֵינָיו וַיֵּרָא וְהִנֵּה שְׁלִשָּׁה
אֲנָשִׁים נֹצְבִים עֲלָיו וַיֵּרָא וַיִּרְץ לִקְרֹאתָם מִפֶּתַח
הָאֵהָל וַיִּשְׁתַּחוּ אֲרָצָה: וַיֵּשֶׂא עֵינָיו וַיֵּרָא וְהִנֵּה
שְׁלִשָּׁה אֲנָשִׁים נֹצְבִים עֲלָיו וַיֵּרָא וַיִּרְץ לִקְרֹאתָם
מִפֶּתַח הָאֵהָל וַיִּשְׁתַּחוּ אֲרָצָה: וְזָקָף עֵינֹהֵי וַחֲזָא
וְהָא' תִּלְתָּא גְבָרִין (נ"י גְבָרִין) קְזָמִין עֲלוֹהֵי
וַחֲזָא וַיִּרְהֵט לְקַדְמוֹתָהוֹן מִתְרַע מִשְׁפָּנָא וּסְגִיד עַל
אֲרָעָא: ג' וַיֹּאמֶר אֲדִנִּי אִם־נָא מִצָּאתִי חֵן
בְּעֵינֶיךָ אֶל־נָא תַעֲבֹר מַעַל עֲבָדְךָ: וַיֹּאמֶר אֲדִנִּי
אִם־נָא מִצָּאתִי חֵן בְּעֵינֶיךָ אֶל־נָא תַעֲבֹר מַעַל
עֲבָדְךָ: וַאֲמָר יְיָ אִם כָּעֵן אֲשַׁכַּחִית וַחֲמִין קְדָמָךְ
(נ"י בְּעֵינֶיךָ) לֹא כָעֵן תַּעֲבֹר מַעַל עֲבָדְךָ: ד' יִקַּח
נָא מַעֲטִימִים וְרַחֲצוּ רַגְלֵיכֶם וְהִשְׁעֲנוּ תַּחַת
הָעֵץ: וַיִּקַּח־נָא מַעֲטִימִים וְרַחֲצוּ רַגְלֵיכֶם וְהִשְׁעֲנוּ
תַּחַת הָעֵץ: יסְבֹּן כָּעֵן זַעִיר מִיָּא וְאַסְחוּ רַגְלֵיכֹן
וְאַסְתְּמִיכוּ תַּחוֹת אֵילָנָא: ה' וַאֲקַחְהָ פֶתֶלֶחֶם
וְסַעֲדוּ לְבַבְכֶּם אַחֲרֵי תַעֲבֹרוּ כִּי־עַלְכֶּן עֲבַרְתֶּם
עַל־עֲבָדְכֶם וַיֹּאמְרוּ כֵּן תַעֲשֶׂה כַּאֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ:
וַאֲקַחְהָ פֶתֶלֶחֶם וְסַעֲדוּ לְבַבְכֶּם אַחֲרֵי תַעֲבֹרוּ
כִּי־עַלְכֶּן עֲבַרְתֶּם עַל־עֲבָדְכֶם וַיֹּאמְרוּ כֵּן תַעֲשֶׂה
כַּאֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ: וְאַסֵּב פֶּתַח דְּלַחְמָא וְסַעֲדוּ לְבַכּוֹן
בְּתֵר כֵּן תַעֲבֹרוּ אֲרִי עַל כֵּן עֲבַרְתוֹן עַל עֲבָדְכֹן
וַאֲמָרוּ כֵּן תַעֲבִיד כְּמָא דִּי מַלְלָתָא: ו' וַיִּמְהַר
אַבְרָהָם הָאֵהָלָה אֶל־שָׂרָה וַיֹּאמֶר מַה־יִּי שְׁלֹשׁ
סָאִים קָמַח סֹלֶת לוֹשִׁי וְעֵשִׂי עֲגוֹת: וַיִּמְהַר
אַבְרָהָם הָאֵהָלָה אֶל־שָׂרָה וַיֹּאמֶר מַה־יִּי שְׁלֹשׁ
סָאִים קָמַח סֹלֶת לוֹשִׁי וְעֵשִׂי עֲגוֹת: וְאוֹחֵי
אַבְרָהָם לְמַשְׁכָּנָא לְזֹת שָׂרָה וַאֲמָר אוֹחָא תִּלְתָּ
סָאִין קָמַח דְּסִלְתָּא לוֹשִׁי וְעִבְדִּי גְרִיצָן: ז' וְאֶל־

למה זה צחקת שרה לאמר האף אמנם אלד ואני זקנתי: ואמר יי לאברהם למה דנן חזית שרה למימר הכרם בקושטא אוליד ואנא סיבית: י היפלא מיהוה דבר למועד אשוב אליך בעת חיה ולשרה בן: היפלא מיהוה דבר למועד אשוב אליך בעת חיה ולשרה בן: היתפסי מן קדם יי פתגמא לזמן אתוב לותך בעדן דאתון קימין ולשרה בר:

שני 10 ותכלש שרה | לאמר לא צחקתי כי | יראה ויאמר | לא כי צחקת: ותכלש שרה | לאמר לא צחקתי כי | יראה ויאמר | לא כי צחקת: וכדיבת שרה למימר לא חזית ארי דחלת ואמר לא ברם חזית: 11 ויקמו משם האנשים וישקפו על-פני סדם ואברהם הלך עמם לשלחם: ויקמו משם האנשים וישקפו על-פני סדם ואברהם הלך עמם לשלחם: וקמו מתפן גבריא ואסתכיא על אפי סדם ואברהם אזל עמהון לאלוואיהון: 12 ויהוה אמר המכסה אני מאברהם אשר אני עשה: ויהוה אמר המכסה אני מאברהם אשר אני עשה: ויי אמר המכסי אנא מאברהם די אנא עבד: 13 ואברהם היו יהיה לגוי גדול ועצום ונברכו: בו כל גוי הארץ: ואברהם היו יהיה לגוי גדול ועצום ונברכו: כל גוי הארץ: ואברהם מהוה יהיו לעם סגי ותקיף ויתברכון בדילה כל עממי ארעא: 14 כי ידעתיו למען אשר יצוה את-בניו ואת-ביתו אחריו ושמו דרד יהוה לעשות צדקה ומשפט למען הביא יהוה על-אברהם את אשר-דבר עליו: כי ידעתיו למען אשר יצוה את-בניו ואת-ביתו אחריו ושמו דרד יהוה לעשות צדקה ומשפט למען הביא יהוה על-אברהם את אשר-דבר עליו: ארי גלי קדמי (גי) רמב"ן ידעתה) בדיל די פקד ית בנוהי וית אנש ביתה בתרוהי ויטרון ארחן דתקנן קדם יי למעבד צדקתא ודינא בדיל אתי יי על אברהם ית דמלל

עלוהי: 15 ויאמר יהוה ועקת סדם ועמרה פירבה וחמאתם כי כבדה מאד: ויאמר יהוה ועקת סדם ועמרה פירבה וחמאתם כי כבדה מאד: ואמר יי קבלת דסדום ועמורה ארי סגיאת וחזבתהון ארי תקיפת לחדא: 16 בא ארדה-נא ואראה הפצעקתה הפאה אלי עשו | כלל ואם-לא אדעה: ארדה-נא ואראה הפצעקתה הפאה אלי עשו | כלל ואם-לא אדעה: אתגלי כען ואדין חכי קבלתהון דעלת לקדמי עבדו אעבד עמהון גמירא (אם לא תיבין) ואם תיבין לא אתפרע: 17 ויפגו משם האנשים וילכו סדמה ואברהם עודנו עמד לפני יהוה: ויפגו משם האנשים וילכו סדמה ואברהם עודנו עמד לפני יהוה: ואתפניאו מתפן גבריא ואזלו לסדום ואברהם עד כען משמש בצלו קדם יי: 18 בג ויגש אברהם ויאמר האף תספה צדיק עם-רשע: ויגש אברהם ויאמר האף תספה צדיק עם-רשע: ויקרב אברהם ואמר הברגו תשיצי זכאה עם חזבא: 19 אוי ייש חמשים צדיקים בתוך העיר האף תספה ולא-תשא למקום למען חמשים הצדיקים אשר בקרבה: אוי ייש חמשים צדיקים בתוך העיר האף תספה ולא-תשא למקום למען חמשים הצדיקים אשר בקרבה: מאים אית חמשין זכאין בגו קרתא הברגו תשיצי ולא תשבוק לאתרא בדיל חמשין זכאין די בגוה: 20 חללה לך מעשת | בדבר הזה להמית צדיק עם-רשע והיה בצדיק ברשע חללה לך השפט כל-הארץ לא יעשה משפט: חללה לך מעשת | בדבר הזה להמית צדיק עם-רשע והיה בצדיק ברשע חללה לך השפט כל-הארץ לא יעשה משפט: קושטא אנון דינך מלמעבד פתגמא הדין לקטלא זכאה עם חזבא ויהי זכאה פתיכא קושטא אנון דינך דדין (נ"י הדין) כל ארעא לא (נ"י ברם) יעבד דינא: 21 ויאמר יהוה אם-

הנהגה הוֹאֵלֶתִי לְדַבֵּר אֶל־אֲדֹנָי אוֹלֵי יִמְצְאוּ שֵׁם
עֲשָׂרִים וַיֹּאמֶר לֹא אֲשִׁחִית בְּעִבּוֹר הָעֲשָׂרִים: וְאָמַר
הָא כֵּעַן שְׂרִיתִי לְמַלְלָא קָדָם יי מֵאִים יִשְׁתַּכְּחוּן
תַּמָּן עֲשָׂרִין וְאָמַר לֹא אֲחַבֵּל בְּדִיל עֲשָׂרִין:
ז וַיֹּאמֶר אֶל־נָא יַחַר לֹאֲדֹנָי וְאִדְבָּרָה אֲדִי־
הַפֶּעַם אוֹלֵי יִמְצְאוּ שֵׁם עֲשָׂרָה וַיֹּאמֶר לֹא
אֲשִׁחִית בְּעִבּוֹר הָעֲשָׂרָה: וַיֹּאמֶר אֶל־נָא יַחַר
לֹאֲדֹנָי וְאִדְבָּרָה אֲדִי־הַפֶּעַם אוֹלֵי יִמְצְאוּ שֵׁם
עֲשָׂרָה וַיֹּאמֶר לֹא אֲשִׁחִית בְּעִבּוֹר הָעֲשָׂרָה: וְאָמַר
לֹא כֵּעַן יִתְקַף קָדָם יי וְאִמְלִל בְּרַם זִמְנָא הִדָּא
מֵאִים יִשְׁתַּכְּחוּן תַּמָּן עֲשָׂרָא וְאָמַר לֹא אֲחַבֵּל
בְּדִיל עֲשָׂרָא: ז וַיֵּלֶךְ יְהוָה כְּאִשֶּׁר כָּלָה לְדַבֵּר
אֶל־אֲבִרְהָם וְאֲבִרְהָם שָׁב לְמִקְמוֹ: וַיֵּלֶךְ יְהוָה
כְּאִשֶּׁר כָּלָה לְדַבֵּר אֶל־אֲבִרְהָם וְאֲבִרְהָם שָׁב
לְמִקְמוֹ: וְאִסְתַּלַּק יִקְרָא דַּיִי כַּד שְׂעִי לְמַלְלָא עִם
אֲבִרְהָם וְאֲבִרְהָם תָּב לְאַתְרָה:

שלישי א וַיָּבֹאוּ שְׁנֵי הַמַּלְאָכִים סְדֻמָּה בְּעָרֵב וְלוֹט
יָשָׁב בְּשַׁעַר־סְדֹם וַיֵּרָא־לוֹט וַיִּקָּם לִקְרֹאתָם
וַיִּשְׁתַּחֲוּ אֲפִים אֲרֻצָּה: וַיָּבֹאוּ שְׁנֵי הַמַּלְאָכִים
סְדֻמָּה בְּעָרֵב וְלוֹט יָשָׁב בְּשַׁעַר־סְדֹם וַיֵּרָא־לוֹט
וַיִּקָּם לִקְרֹאתָם וַיִּשְׁתַּחֲוּ אֲפִים אֲרֻצָּה: וַעֲלוּ תְרִין
מַלְאָכֵי לְסְדוֹם בְּרִמְשָׁא וְלוֹט יָתָב בְּתַרְעָא (נ"י
בְּתַרְעָא) דְּסְדוֹם וַחֲזָא לוֹט וַקָּם לְקַדְמוּתָהוּן וּסְגִיד
עַל אַפּוּהֵי עַל אֲרֻצָּא: ז וַיֹּאמֶר הִנֵּה נָא־אֲדֹנָי
סוּרוּ נָא אֶל־בֵּית עַבְדְּכֶם וְלִינוּ וְרַחְצוּ רַגְלֵיכֶם
וְהִשְׁכַּמְתֶּם וְהִלַּכְתֶּם לְדִרְכְּכֶם וַיֹּאמְרוּ לֹא כִּי
בְּרָחוּב גִּלְיָן: וַיֹּאמֶר הִנֵּה נָא־אֲדֹנָי סוּרוּ נָא
אֶל־בֵּית עַבְדְּכֶם וְלִינוּ וְרַחְצוּ רַגְלֵיכֶם וְהִשְׁכַּמְתֶּם
וְהִלַּכְתֶּם לְדִרְכְּכֶם וַיֹּאמְרוּ לֹא כִּי בְּרָחוּב גִּלְיָן:
וְאָמַר בָּבְעוּ כֵּעַן רְבוּנֵי זִוְרֵי כֵּעַן לְבֵית עַבְדְּכוֹן
וּבֵיתוֹ וְאִסְחוּ רַגְלֵיכוֹן וְתִקְדְּמוּן וְתִהְיוּן לְאַרְחִיכוֹן
וְאָמְרוּ לֹא אֵלֶהֶן בְּרָחוּבָא נְבִיתָא: ז וַיִּפְצְרֻם
מְאֹד וַיִּסְרוּ אֹלָיו וַיָּבֹאוּ אֶל־בֵּיתוֹ וַיַּעַשׂ לָהֶם
מִשְׁתֶּה וּמִצּוֹת אָפָה וַיֹּאכְלוּ: וַיִּפְצְרֻם מְאֹד

אִמְצָא בְּסֶדֶם חֲמִשִּׁים צַדִּיקִים בְּתוֹךְ הָעִיר
וְנִשְׁאָתִי לְכָל־הַמָּקוֹם בְּעִבּוֹרָם: וַיֹּאמֶר יְהוָה
אִם־אִמְצָא בְּסֶדֶם חֲמִשִּׁים צַדִּיקִים בְּתוֹךְ הָעִיר
וְנִשְׁאָתִי לְכָל־הַמָּקוֹם בְּעִבּוֹרָם: וְאָמַר יי אִם
אֲשַׁכַּח בְּסְדוֹם חֲמִשִּׁין זָכָאִין בְּגוֹ קִרְתָּא וְאֲשַׁבּוּק
לְכָל אֲתָרָא בְּדִילְהוֹן: ט וַיַּעַן אֲבִרְהָם וַיֹּאמֶר
הִנֵּה־נָא הוֹאֵלֶתִי לְדַבֵּר אֶל־אֲדֹנָי וְאִנְכִי עֹפֵר
וְאֹפֵר: וַיַּעַן אֲבִרְהָם וַיֹּאמֶר הִנֵּה־נָא הוֹאֵלֶתִי לְדַבֵּר
אֶל־אֲדֹנָי וְאִנְכִי עֹפֵר וְאֹפֵר: וְאַתָּה אֲבִרְהָם וְאָמַר
הָא כֵּעַן שְׂרִיתִי לְמַלְלָא קָדָם יי וְאִנָּא עֹפֵר וְקָטָם:
כ א וַיֵּלֶךְ יְחִסְרוֹן חֲמִשִּׁים הַצַּדִּיקִם חֲמִשָּׁה
הַתְּשֻׁחִית בַּחֲמִשָּׁה אֶת־כָּל־הָעִיר וַיֹּאמֶר לֹא
אֲשִׁחִית אִם־אִמְצָא שֵׁם אַרְבָּעִים וְחֲמִשָּׁה: א וַיֵּלֶךְ
יְחִסְרוֹן חֲמִשִּׁים הַצַּדִּיקִם חֲמִשָּׁה הַתְּשֻׁחִית
בַּחֲמִשָּׁה אֶת־כָּל־הָעִיר וַיֹּאמֶר לֹא אֲשִׁחִית אִם־
אִמְצָא שֵׁם אַרְבָּעִים וְחֲמִשָּׁה: מֵאִים יְחִסְרוֹן
חֲמִשִּׁין זָכָאִין חֲמִשָּׁא הַתְּחַבֵּל בַּחֲמִשָּׁא יֵת כָּל
קִרְתָּא וְאָמַר לֹא אֲחַבֵּל אִם אֲשַׁכַּח תַּמָּן אַרְבָּעִין
וְחֲמִשָּׁא: ט וַיִּסָּף עוֹד לְדַבֵּר אֵלָיו וַיֹּאמֶר אוֹלֵי
יִמְצְאוּ שֵׁם אַרְבָּעִים וַיֹּאמֶר לֹא אֶעֱשֶׂה בְּעִבּוֹר
הָאַרְבָּעִים: וַיִּסָּף עוֹד לְדַבֵּר אֵלָיו וַיֹּאמֶר אוֹלֵי
יִמְצְאוּ שֵׁם אַרְבָּעִים וַיֹּאמֶר לֹא אֶעֱשֶׂה בְּעִבּוֹר
הָאַרְבָּעִים: וְאוֹסֵף עוֹד לְמַלְלָא קְדָמוּהֵי וְאָמַר
מֵאִים יִשְׁתַּכְּחוּן תַּמָּן אַרְבָּעִין וְאָמַר לֹא אֶעֱבֹד
גְּמָרָא בְּדִיל אַרְבָּעִין: ז וַיֹּאמֶר אֶל־נָא יַחַר לֹאֲדֹנָי
וְאִדְבָּרָה אוֹלֵי יִמְצְאוּ שֵׁם שְׁלֹשִׁים וַיֹּאמֶר לֹא
אֶעֱשֶׂה אִם־אִמְצָא שֵׁם שְׁלֹשִׁים: וַיֹּאמֶר אֶל־נָא
יַחַר לֹאֲדֹנָי וְאִדְבָּרָה אוֹלֵי יִמְצְאוּ שֵׁם שְׁלֹשִׁים
וַיֹּאמֶר לֹא אֶעֱשֶׂה אִם־אִמְצָא שֵׁם שְׁלֹשִׁים: וְאָמַר
לֹא כֵּעַן יִתְקַף קָדָם (נ"י רִיגְזָא) דַּיִי וְאִמְלִל מֵאִים
יִשְׁתַּכְּחוּן תַּמָּן תְּלָתִין וְאָמַר לֹא אֶעֱבֹד גְּמָרָא אִם
אֲשַׁכַּח תַּמָּן תְּלָתִין: ז וַיֹּאמֶר הִנֵּה־נָא הוֹאֵלֶתִי
לְדַבֵּר אֶל־אֲדֹנָי אוֹלֵי יִמְצְאוּ שֵׁם עֲשָׂרִים
וַיֹּאמֶר לֹא אֲשִׁחִית בְּעִבּוֹר הָעֲשָׂרִים: וַיֹּאמֶר

וַיָּסְרוּ אֵלָיו וַיָּבֹאוּ אֶל-בֵּיתוֹ וַיַּעַשׂ לָהֶם מִשְׁתֶּה וַיַּמְצֹת אֹפֶה וַיֹּאכְלוּ: וְאַתָּקָף בַּהֶזֶן לַחֲדָא וְזָרוּ לָתֵתָה וְעָלוּ לְבֵיתָהּ וְעַבְדָּ לַהֶזֶן מִשְׁתִּיא וּפִטְסִיר אָפֶא לַהֶזֶן וְאָכְלוּ: ה' טָרַם יִשְׁכְּבוּ וְאִנְשֵׁי הָעִיר אִנְשֵׁי סֹדֶם נִסְכּוּ עַל-הַבַּיִת מִנְעָר וְעַד-זֶקֶן כָּל-הָעָם מִקְצֵה: טָרַם יִשְׁכְּבוּ וְאִנְשֵׁי הָעִיר אִנְשֵׁי סֹדֶם נִסְכּוּ עַל-הַבַּיִת מִנְעָר וְעַד-זֶקֶן כָּל-הָעָם מִקְצֵה: עַד לֹא שָׁכְּבוּ וְאִנְשֵׁי קִרְתָּא אִנְשֵׁי סֹדֶם אָקִיפוּ עַל בֵּיתָא מַעֲוִלִּימָא וְעַד סָבָא כָּל עָמָא מִסּוּפָה: ה' וַיִּקְרָאוּ אֶל-לוֹט וַיֹּאמְרוּ לוֹ אֵיךְ הָאִנְשִׁים אֲשֶׁר-בָּאוּ אֵלֶיךָ הַלַּיְלָה הַזֶּה הֲוֹצִיאָם אֵלֵינוּ וְנִגְדָּעָה אַתָּם: וַיִּקְרָאוּ אֶל-לוֹט וַיֹּאמְרוּ לוֹ אֵיךְ הָאִנְשִׁים אֲשֶׁר-בָּאוּ אֵלֶיךָ הַלַּיְלָה הַזֶּה הֲוֹצִיאָם אֵלֵינוּ וְנִגְדָּעָה אַתָּם: וַיִּקְרָאוּ לָלוֹט וַיֹּאמְרוּ לָהּ אֵן גְּבָרִיא דִּי אָתָּה לִוְתָּךְ לִילִיא אֶפְקִנִין לִוְתָּנָא וְנִדְעָ יִתְהוֹן: ו' וַיֵּצֵא אֱלֹהִים לוֹט הַפֶּתַחַּה וְהַדְּלָת סִגְרָא אַחֲרָיו: וַיֵּצֵא אֱלֹהִים לוֹט הַפֶּתַחַּה וְהַדְּלָת סִגְרָא אַחֲרָיו: וַיִּפֹּק לִוְתָּהוֹן לוֹט לְתַרְעָא וְדָשָׂא אֶחָד בְּתוֹרָהִי: ז' וַיֹּאמֶר אֶל-גֵּנָא אַחִי תַרְעֻ: וַיֹּאמֶר אֶל-גֵּנָא אַחִי תַרְעֻ: וַיֹּאמֶר בִּבְעֻי כְעֵן אַחִי לֹא תִבְאִישׁוּן: ח' הִנֵּה-נָא לִי שְׁתֵּי בָנוֹת אֲשֶׁר לֹא יָדָעוּ אִישׁ אוֹצִיאָהֶנָּא אֶתְהֵן אֵלֵיכֶם וַעֲשׂוּ לָהֶן כַּמּוֹב בְּעֵינֵיכֶם רַק לְאִנְשִׁים הָאֵל אֶל-תַּעֲשׂוּ דְכָר כִּי-עַלְפִּין בָּאוּ בְּצֹל קִרְתִּי: הִנֵּה-נָא לִי שְׁתֵּי בָנוֹת אֲשֶׁר לֹא-יָדָעוּ אִישׁ אוֹצִיאָהֶנָּא אֶתְהֵן אֵלֵיכֶם וַעֲשׂוּ לָהֶן כַּמּוֹב בְּעֵינֵיכֶם רַק לְאִנְשִׁים הָאֵל אֶל-תַּעֲשׂוּ דְכָר כִּי-עַלְפִּין בָּאוּ בְּצֹל קִרְתִּי: הָא כְעֵן לִי תַרְתִּין בְּנֵן דִּי לֹא יָדָעוּן גְּבַר אֶפְקִי כְעֵן יִתְהֵן לְוֹתִכּוֹן וְעִיבִידוֹ לָהֶן כְּדַתְמָן בְּעֵינִיכּוֹן לְחֹד לְגַבְרִיא הָאֵלִין לֹא תַעֲבֹדוּן מִדַּעַם אָרִי עַל כֵּן עָלוּ בְּטָלָל שְׂרוּתִי: ט' וַיֹּאמְרוּ וְגִשְׁתְּלָאָה וַיֹּאמְרוּ הָאֶחָד בְּאֵל-לָגוֹר וַיִּשְׁפֹּט שְׁפֹט עֲתָה גִרְעָ לָךְ מֵהֶם וַיַּפְּצֻרוּ בְּאִישׁ בָּלוֹט מֵאֹד וַיִּגְשׂוּ לְשֹׁכֵר הַדְּלָת: וַיֹּאמְרוּ וְגִשְׁתְּלָאָה וַיֹּאמְרוּ הָאֶחָד בְּאֵל-

לָגוֹר וַיִּשְׁפֹּט שְׁפֹט עֲתָה גִרְעָ לָךְ מֵהֶם וַיַּפְּצֻרוּ בְּאִישׁ בָּלוֹט מֵאֹד וַיִּגְשׂוּ לְשֹׁכֵר הַדְּלָת: וַיֹּאמְרוּ קִרְבִּי לַהֲלֹא וַיֹּאמְרוּ חַד אַתָּא לְאַתְוֹתְכָא וְהָא דִּינָא כְעֵן נִבְאָשׁ לָךְ מִדִּילְהוֹן וַתְּקִיפוּ כְּכִבְרָא בָלוֹט לַחֲדָא וַיִּקְרִיבוּ לְמַתְכַּר דָּשָׂא: י' וַיִּשְׁלְחוּ הָאִנְשִׁים אֶת-יָדָם וַיָּבִיאוּ אֶת-לוֹט אֵלֵיהֶם הַבַּיִתָּה וְאֶת-הַדְּלָת סִגְרָו: וַיִּשְׁלְחוּ הָאִנְשִׁים אֶת-יָדָם וַיָּבִיאוּ אֶת-לוֹט אֵלֵיהֶם הַבַּיִתָּה וְאֶת-הַדְּלָת סִגְרָו: וַאֲוִשִּׁיטוּ גְבָרִיא יָת יְדִיהוֹן וְאִתִּיאוּ יָת לוֹט לִוְתָּהוֹן לְבֵיתָא וְיָת דָּשָׂא אַחֲדוּ: י"א וְאֶת-הָאִנְשִׁים אֲשֶׁר-פָּתַח הַבַּיִת הַכֵּל בַּסִּגְרָוִים מִקְטָן וְעַד-גָּדוֹל וַיִּלְאוּ לְמַצָּא הַפֶּתַח: וְאֶת-הָאִנְשִׁים אֲשֶׁר-פָּתַח הַבַּיִת הַכֵּל בַּסִּגְרָוִים מִקְטָן וְעַד-גָּדוֹל וַיִּלְאוּ לְמַצָּא הַפֶּתַח: וְיָת גְּבָרִיא דִּי כְתַרְעָ בֵּיתָא מְחוּ בְּשַׁבְרִירִיא מְזַעֲרָא וְעַד רַבָּא וְלֹאִיו לְאַשְׁכְּחָא תַרְעָא: י"ב וַיֹּאמְרוּ הָאִנְשִׁים אֶל-לוֹט עַד מִי-לָךְ פֶּה חֲתָן וּבְנִיךָ וּבְנִתֶיךָ וְכָל אֲשֶׁר-לָךְ בְּעִיר הוֹצֵא מִן-הַמָּקוֹם: וַיֹּאמְרוּ הָאִנְשִׁים אֶל-לוֹט עַד מִי-לָךְ פֶּה חֲתָן וּבְנִיךָ וּבְנִתֶיךָ וְכָל אֲשֶׁר-לָךְ בְּעִיר הוֹצֵא מִן-הַמָּקוֹם: וַיֹּאמְרוּ גְבָרִיא לָלוֹט עוֹד מִן לָךְ הָכָא חֲתָנָא וּבְנֵן וּבְנִתָּךְ וְכָל דִּי לָךְ בְּקִרְתָּא אֶפְקִי מִן אַתְרָא: י"ג כִּי-מִשְׁחָתִים אֲנִיחֵנו אֶת-הַמָּקוֹם הַזֶּה כִּי-נִגְדָּלָה צַעֲקָתָם אֶת-פְּנֵי יְהוָה וַיִּשְׁלְחוּנוּ יְהוָה לְשַׁחֲתָהּ: כִּי-מִשְׁחָתִים אֲנִיחֵנו אֶת-הַמָּקוֹם הַזֶּה כִּי-נִגְדָּלָה צַעֲקָתָם אֶת-פְּנֵי יְהוָה וַיִּשְׁלְחוּנוּ יְהוָה לְשַׁחֲתָהּ: אָרִי מַחְבְּלִין אֲנִיחָא יָת אַתְרָא הַדִּין אָרִי סְגִיאת קְבִלְתָּהוֹן קָדָם יְיָ וְשִׁלְחָנָא יְיָ לְמַחְבְּלוֹתָהּ: ד' וַיֵּצֵא לוֹט וַיְדַבֵּר וְאֶל-חֲתָנָיו וְלִקְחֵי בְנִתָּיו וַיֹּאמְרוּ קוֹמוּ צֵאוּ מִן-הַמָּקוֹם הַזֶּה כִּי-מִשְׁחָתִית יְהוָה אֶת-הָעִיר וַיְהִי כַּמִּצָּחַק בְּעֵינֵי חֲתָנָיו: וַיֵּצֵא לוֹט וַיְדַבֵּר וְאֶל-חֲתָנָיו וְלִקְחֵי בְנִתָּיו וַיֹּאמְרוּ קוֹמוּ צֵאוּ מִן-הַמָּקוֹם הַזֶּה כִּי-מִשְׁחָתִית יְהוָה אֶת-הָעִיר וַיְהִי כַּמִּצָּחַק בְּעֵינֵי חֲתָנָיו: וַיִּפֹּק לוֹט וּמִלִּיל עִם חֲתָנָהִי נִסְכְּבִי בְּנִתָּה וַיֹּאמֶר קוֹמוּ פּוֹקוּ

מן אתרא הדין ארי מחבל יי ית קרתא ויהוה כמחיד בעיני חתנוהי: ^{טו} וכמו השחר עלה ויאיצו המלאכים בלוט לאמר קום קח אתי אשתך ואת שתי בנותיך הנמצאות פן תספה בעון העיר: וכמו השחר עלה ויאיצו המלאכים בלוט לאמר קום קח את אשתך ואת שתי בנותיך הנמצאות פן תספה בעון העיר: וכמסק צפרא הוא ודחיקו מלאכיא בלוט למימר קום דבר ית אתה וית תרמין בנתך דאשתכחן מהימנא עמך דילמא תלקי בחובי קרתא: ^{טז} ויתמהמה ויחזיקו האנשים בידו וביד אשתו וביד שתי בנותיו בחמלת יהוה עליו ויצאהו וינחהו מחוץ לעיר: ויתמהמה ויחזיקו האנשים בידו וביד אשתו וביד שתי בנותיו בחמלת יהוה עליו ויצאהו וינחהו מחוץ לעיר: ואתעפב ואתקיפו גבריא בידה ובידא דאתמה וביד תרמין בנתה כרחם (נ"י פד חס) יי עלוהי ואפקוהי ואשרוהי מבדא לקרתא: ^{יז} ויהי כהוציאם אתם החוצה ויאמר המלך על נפשך אל תבטי אחריו ואל תעמוד בכל הכפך ההרה המלך פן תספה: ויהי כהוציאם אתם החוצה ויאמר המלך על נפשך אל תבטי אחריו ואל תעמוד בכל הכפך ההרה המלך פן תספה: והוא פד אפיקו יתהון לבדא ואמר חוס על נפשך לא תסתכי לאחורך ולא תקום בכל מישרא לטורא אשתוב דלמא תלקי: ^{יח} ויאמר לוט אלהם אלגא אדני: ויאמר לוט אלהם אלגא אדני: ואמר לוט להון בבעו כען רבני (נ"י יז): ^{יט} הנהגא מצא עבדך חן בעיניך ותגדל חסדך אשר עשית עמדי להחיות את נפשי ואנכי לא אוכל להמלט ההרה פן תדבקני הרעה ומתי: הנהגא מצא עבדך חן בעיניך ותגדל חסדך אשר עשית עמדי להחיות את נפשי ואנכי לא אוכל להמלט ההרה פן תדבקני

הרעה ומתי: הא כען אשכח עבדך רחמין קדמך ואסגיתא טיבותך די עבדת עמי לקמא ית נפשי ואנא לית אנא זכיל לאשתובא לטורא דילמא תערענני בשתא ואימות: ^כ הנהגא העיר הזאת קרבה לנו שמה והוא מצער אמלטה נא שמה הלא מצער הוא ותחי נפשי: הנהגא העיר הזאת קרבה לנו שמה והוא מצער אמלטה נא שמה הלא מצער הוא ותחי נפשי: הא כען קרתא הדא קריבא למעירוק לתמן והיא זעירא אשתוב כען תמן הלא זעירא היא ותתקנים נפשי:

רבינו בא ויאמר אליו הנה נשאתי פניך גם לדבר הזה לבלתי הפכי את העיר אשר דברת: ויאמר אליו הנה נשאתי פניך גם לדבר הזה לבלתי הפכי את העיר אשר דברת: ואמר לה הא נסיבית אפך אף לפתגמא הדין בדיל דלא למקפד ית קרתא דבעיתא עלה: ^{כב} מהר המלט שמה כי לא אוכל לעשות דבר עד באך שמה עלכן קרא שם העיר צוער: מהר המלט שמה כי לא אוכל לעשות דבר עד באך שמה עלכן קרא שם העיר צוער: אוחי לאשתוב תמן ארי לא אכול למעבד פתגמא עד מיתך לתמן על כן קרא שמה דקרתא צוער: ^{כג} השמש יצא על הארץ ולוט בא צערה: השמש יצא על הארץ ולוט בא צערה: שמשא נפק על ארעא ולוט על לצוער: ^{כד} ויהוה המטיר על סדם ועל עמורה גפרית ואש מאת יהוה מן השמים: ויהוה המטיר על סדם ועל עמורה גפרית ואש מאת יהוה מן השמים: ויי אמטר על סדם ועל עמורה גפריתא ואשתא מן קדם יי מן שמאי: ^{כה} ויהפך את הערים האל ואת בלחכר ואת פלישבי הערים וצמח האדמה: ויהפך את הערים האל ואת בלחכר ואת פלישבי הערים וצמח האדמה: והפך ית קרואא האלין וית כל מישרא

וַיֵּת כָּל יְתֵבִי קְרוֹיָא וְצִמְחָא דְאַרְעָא: כו וְתִבְט
אֲשֶׁתּוֹ מֵאַחֲרָיו וְתִהְיִי נָצִיב מְלָח: וְתִבְט אֲשֶׁתּוֹ
מֵאַחֲרָיו וְתִהְיִי נָצִיב מְלָח: וְאַסְתְּכִיאת אֶתְתָּה
מִבְתְּרוֹהִי וְהָתָּה קָמָא דְמִלְחָא: כז וַיִּשְׁכַּם אֲבָרְהָם
בְּבֶקֶר אֱלֹהֵי־מָקוֹם אֲשֶׁר־עָמַד שָׁם אֶת־פָּנָיו
יְהוָה: וַיִּשְׁכַּם אֲבָרְהָם בְּבֶקֶר אֱלֹהֵי־מָקוֹם אֲשֶׁר־
עָמַד שָׁם אֶת־פָּנָיו יְהוָה: וְאַקְדִּים אֲבָרְהָם בְּצַפְרָא
לְאַתְרָא דְשִׁמְשׁ תַּמָּן בְּצִלוֹ קֳדָם יי: כח וַיִּשְׁקֹף
עַל־פָּנָיו סָדֹם וְעִמְרָה וְעַל כָּל־פָּנָיו אֶרֶץ הַכְּפֹר
וַיֵּרָא וְהִנֵּה עָלָה קִיטֹר הָאֶרֶץ קִיטֹר הַכְּפִישָׁן:
וַיִּשְׁקֹף עַל־פָּנָיו סָדֹם וְעִמְרָה וְעַל כָּל־פָּנָיו אֶרֶץ
הַכְּפֹר וַיֵּרָא וְהִנֵּה עָלָה קִיטֹר הָאֶרֶץ קִיטֹר
הַכְּפִישָׁן: וְאַסְתְּכִי עַל אִפִּי סָדֹם וְעִמְרָה וְעַל כָּל
אִפִּי אֶרְעָא דְמִישְׁרָא וְחִזָּא וְהָא סָלִיק תְּנִנָּא
דְאַרְעָא כְּתִנְנָא דְאַתְּוֹנָא: כט וַיְהִי בִשְׁחַת אֱלֹהִים
אֶת־עֲרֵי הַכְּפֹר וַיִּזְכֹּר אֱלֹהִים אֶת־אֲבָרְהָם
וַיִּשְׁלַח אֶת־לוֹט מִתּוֹךְ הַהֶפְכָּה בְּהַפֹּךְ אֶת־
הָעָרִים אֲשֶׁר־יָשָׁב בָּהֶן לוֹט: וַיְהִי בִשְׁחַת אֱלֹהִים
אֶת־עֲרֵי הַכְּפֹר וַיִּזְכֹּר אֱלֹהִים אֶת־אֲבָרְהָם וַיִּשְׁלַח
אֶת־לוֹט מִתּוֹךְ הַהֶפְכָּה בְּהַפֹּךְ אֶת־הָעָרִים אֲשֶׁר־
יָשָׁב בָּהֶן לוֹט: וְהָיָה בַּחֲבֻלוֹת (נ"י כד חֲבֻל) יי
יֵת קְרוֹיָ מִישְׁרָא וְדִכִּיר יי יֵת אֲבָרְהָם וַיִּשְׁלַח יֵת
לוֹט מִגּוֹ הַפֶּכֶתָא כַּד הִפֹּךְ יֵת קְרוֹיָא דִּי הָיָה יֵת
בָּהֶן לוֹט: ל וַיַּעַל לוֹט מִצּוֹעֵר וַיֵּשֶׁב בְּהָר וּשְׁתֵּי
בָנָתָיו עִמּוֹ כִּי יֵרָא לְשֵׁבֶת בְּצוֹעֵר וַיֵּשֶׁב בְּמַעְרָה
הוּא וּשְׁתֵּי בָנָתָיו: וַיַּעַל לוֹט מִצּוֹעֵר וַיֵּשֶׁב בְּהָר
וּשְׁתֵּי בָנָתָיו עִמּוֹ כִּי יֵרָא לְשֵׁבֶת בְּצוֹעֵר וַיֵּשֶׁב
בְּמַעְרָה הוּא וּשְׁתֵּי בָנָתָיו: וְסָלַק לוֹט מִצּוֹעֵר
וַיֵּתֵב בְּטוֹרָא וּתְרַתִּין בְּנֵתָה עִמָּה אַרְי דְּחִיל
לְמַתֵּב בְּצוֹעֵר וַיֵּתֵב בְּמַעְרָתָא הוּא וּתְרַתִּין בְּנֵתָה:
לא וְתֹאמֶר הַכְּבִירָה אֱלֹהֵי־הַצִּעִירָה אֲבִינוּ וְקָן
וְאִישׁ אֵין בְּאַרְץ לְבֹא עָלֵינוּ כְּדֶרֶךְ כְּלִי־הָאָרֶץ:
וְתֹאמֶר הַכְּבִירָה אֱלֹהֵי־הַצִּעִירָה אֲבִינוּ וְקָן וְאִישׁ אֵין
בְּאַרְץ לְבֹא עָלֵינוּ כְּדֶרֶךְ כְּלִי־הָאָרֶץ: וְאַמְרַת

רַבְתָּא לְזַעְרָתָא אָבוּנָא סִיב וַיִּגְבֵּר לִית בְּאַרְעָא
לְמִיעַל עֲלָנָא כְּאוֹרַח כָּל אֶרְעָא: לו לָכֵה נִשְׁקָה
אֶת־אֲבִינוּ יי וְנִשְׁכַּבְהָ עִמּוֹ וְנַחֲיָה מֵאֲבִינוּ זָרַע:
לָכֵה נִשְׁקָה אֶת־אֲבִינוּ יי וְנִשְׁכַּבְהָ עִמּוֹ וְנַחֲיָה
מֵאֲבִינוּ זָרַע: אִיתָא נִשְׁקִי יֵת אָבוּנָא חֲמָרָא
וְנִשְׁכֹּב עִמָּה וְנִקְסִים מֵאָבוּנָא בְּנִין: לו וְתִשְׁקִין
אֶת־אֲבִיתָן יי כְּלִילָה הוּא וְתִבְא הַכְּבִירָה
וְתִשְׁכַּב אֶת־אֲבִיהָ וְלֹא־יָדַע בְּשִׁכְבָּהּ וּבְקִימָהּ:
וְתִשְׁקִין אֶת־אֲבִיתָן יי כְּלִילָה הוּא וְתִבְא הַכְּבִירָה
וְתִשְׁכַּב אֶת־אֲבִיהָ וְלֹא־יָדַע בְּשִׁכְבָּהּ וּבְקִימָהּ:
וְאַשְׁקִיָּאָה יֵת אָבוּהָן חֲמָרָא כְּלִילָא הוּא וְעַלֹת
רַבְתָּא וּשְׁכִיבָא עִם אָבוּהָא וְלֹא יָדַע בְּמִשְׁכַּבָּהּ
וּבְקִימָהּ: לו וַיְהִי מִמַּחֲרָת וְתֹאמֶר הַכְּבִירָה
אֱלֹהֵי־הַצִּעִירָה הֵן־שִׁכַּבְתִּי אִמִּשׁ אֶת־אֲבִי נִשְׁקָנוּ
יי גַּם־הַלֵּילָה וּבֹאִי שְׁכְבִי עִמּוֹ וְנַחֲיָה מֵאֲבִינוּ
זָרַע: וַיְהִי מִמַּחֲרָת וְתֹאמֶר הַכְּבִירָה אֱלֹהֵי־הַצִּעִירָה
הֵן־שִׁכַּבְתִּי אִמִּשׁ אֶת־אֲבִי נִשְׁקָנוּ יי גַּם־הַלֵּילָה
וּבֹאִי שְׁכְבִי עִמּוֹ וְנַחֲיָה מֵאֲבִינוּ זָרַע: וְהָיָה בְּיוֹמָא
דְּבִתְרוּהִי וְאַמְרַת רַבְתָּא לְזַעְרָתָא הָא שְׁכִיבִית
רַמְשָׁא עִם אָבָא נִשְׁקָנָה חֲמָרָא אָף כְּלִילָא וְעוֹלִי
שְׁכִיבִי עִמָּה וְנִקְסִים מֵאָבוּנָא בְּנִין: לו וְתִשְׁקִין גַּם
כְּלִילָה הֵהוּא אֶת־אֲבִיתָן יי וְתִקָּם הַצִּעִירָה
וְתִשְׁכַּב עִמּוֹ וְלֹא־יָדַע בְּשִׁכְבָּהּ וּבְקִימָהּ: וְתִשְׁקִין
גַּם כְּלִילָה הֵהוּא אֶת־אֲבִיתָן יי וְתִקָּם הַצִּעִירָה
וְתִשְׁכַּב עִמּוֹ וְלֹא־יָדַע בְּשִׁכְבָּהּ וּבְקִימָהּ: וְאַשְׁקִיָּאָה
אָף כְּלִילָא הֵהוּא יֵת אָבוּהָן חֲמָרָא וְקָמַת זַעְרָתָא
וּשְׁכִיבִית עִמָּה וְלֹא יָדַע בְּמִשְׁכַּבָּהּ וּבְקִימָהּ:
לז וְתִהְרִין שְׁתֵּי בָנוֹת־לוֹט מֵאֲבִיהֶן: וְתִהְרִין שְׁתֵּי
בָנוֹת־לוֹט מֵאֲבִיהֶן: וְעַדִּיאֵן תְּרַתִּין בָּנֵת לוֹט
מֵאֲבִיהֶן: לז וְתִלְד הַכְּבִירָה בֶּן וְתִקְרָא שְׁמוֹ
מוֹאֵב הוּא אֲבִיר־מוֹאֵב עַד־הַיּוֹם: וְתִלְד הַכְּבִירָה
בֶּן וְתִקְרָא שְׁמוֹ מוֹאֵב הוּא אֲבִיר־מוֹאֵב עַד־הַיּוֹם:
וַיִּלְדֵת רַבְתָּא כֹּר וְקָרַת שְׁמָהּ מוֹאֵב הוּא אָבוּהָן
דְּמוֹאֵבָא עַד יוֹמָא דִּין: לו וְהַצִּעִירָה גַּם־הִיא

יִלְדָּה בֶּן וּתְקַרָא שְׁמוֹ בֶּן־עַמִּי הוּא אָבִי
בְּגִי־עַמּוֹן עַד־הַיּוֹם: וְהַצִּיעִירָה גַם־הוּא יִלְדָּה בֶּן
וּתְקַרָא שְׁמוֹ בֶּן־עַמִּי הוּא אָבִי בְּגִי־עַמּוֹן עַד־הַיּוֹם:
וְזַעֲרָתָא אִף הִיא יִלְדִּית בֶּר וקרת שמה בר עמי
הוא אבוהון דבגי עמון עד יומא דין: ס א ויפֿע
משם אברהם ארצה הנגב וישב בין־קדש ובין
שור ויגר בגרר: ויפֿע משם אברהם ארצה הנגב
וישב בין־קדש ובין שור ויגר בגרר: ונטל מתמן
אברהם לארעא דרומא ויתב בין רקם ובין חגרא
ואתומב בגרר: ויאמר אברהם אל־שרה
אשתו אחתי הוא וישלח אבימלך מלך גרר
ויקח את־שרה: ויאמר אברהם אל־שרה אשתו
אחתי הוא וישלח אבימלך מלך גרר ויקח
את־שרה: ואמר אברהם על שרה אתמה אחתי
היא ושלח אבימלך מלפא דגרר ודבר ית שרה:
וַיָּבֹא אֱלֹהִים אֶל־אֲבִימֶלֶךְ בַּחלוֹם הַלַּיְלָה
וַיֹּאמֶר לוֹ הִנֵּנִי מֵת עַל־הָאִשָּׁה אֲשֶׁר־לָקַחְתָּ
וְהוּא בָּעֶלְתָּ בָּעַל: וַיָּבֹא אֱלֹהִים אֶל־אֲבִימֶלֶךְ
בַּחלוֹם הַלַּיְלָה וַיֹּאמֶר לוֹ הִנֵּנִי מֵת עַל־הָאִשָּׁה
אֲשֶׁר־לָקַחְתָּ וְהוּא בָּעֶלְתָּ בָּעַל: וְאַתָּה מִימַר מִן
קִדְּם יִי לֹת אֲבִימֶלֶךְ בַּחלָמָא דְלִילָא וְאַמַּר לָהּ
הָאֵת אֵת מִית עַל עֵסֶק אֶתְמָא דְדִבְרָתָא וְהִיא אֶתְמָ
גְּבִר: וַאֲבִימֶלֶךְ לֹא קָרַב אֵלֶיהָ וַיֹּאמֶר אֲדֹנָי
הַגּוֹי גַּם־צִדִּיק תַּהְרֹג: וַאֲבִימֶלֶךְ לֹא קָרַב אֵלֶיהָ
וַיֹּאמֶר אֲדֹנָי הַגּוֹי גַּם־צִדִּיק תַּהְרֹג: וַאֲבִימֶלֶךְ לֹא
קָרַב לְוֹתָהּ וְאַמַּר יִי הָעַם אִף זֹכָאֵי תִקְטוּל:
ה הלא הוא אמר־לי אחתי הוא והיא־גם־הוא
אמרה אחי הוא בתם־לבבי ובנקנן כפי עשיתי
זאת: הלא הוא אמר־לי אחתי הוא והיא־גם־הוא
אמרה אחי הוא בתם־לבבי ובנקנן כפי עשיתי
זאת: הלא הוא אמר לי אחתי היא והיא אף היא
אמרת אחי הוא בקשיטות לפי ובזכאות ידי
עבדית דא: וַיֹּאמֶר אֱלֹוִי הָאֱלֹהִים בַּחלָם גַּם
אָנֹכִי יִדְּעֹתִי כִּי בְתָם־לִבְכֶּךָ עָשִׂיתָ זֹאת

וְאַחֲשָׁד גַּם־אָנֹכִי אוֹתָךְ מַחֲטוּלִי עַל־כֵּן לֹא־
נִתְתִּיד לְנֹנֵעַ אֵלֶיהָ: וַיֹּאמֶר אֱלֹוִי הָאֱלֹהִים בַּחלָם
גַּם אָנֹכִי יִדְּעֹתִי כִּי בְתָם־לִבְכֶּךָ עָשִׂיתָ זֹאת
וְאַחֲשָׁד גַּם־אָנֹכִי אוֹתָךְ מַחֲטוּלִי עַל־כֵּן לֹא־
נִתְתִּיד לְנֹנֵעַ אֵלֶיהָ: וְאַמַּר לָהּ מִימַר מִן קִדְּם יִי
בַּחלָמָא אִף קִדְּמִי גְלִי אָרִי בְקַשִּׁיטוֹת לְכָךְ עֲבַדְתָּ
דָּא וּמִנְעִית אִף אָנָּא יִתְךָ מִלְמַחֲטִי קִדְּמִי עַל כֵּן
לֹא שְׂבָקְתְּךָ לְמִקְרַב לְוֹתָהּ: וְעַתָּה הֲשֵׁב אִשְׁת־
הָאִישׁ כִּי־נָבִיא הוּא וְיִתְפַּלֵּל בְּעֶדְךָ וְחִיָּה
וְאִם־אֵינְךָ מְשִׁיב דָּע כִּי־מֹות תְּמֹות אֶתְהָ
וְכָל־אֲשֶׁר־לָךְ: וְעַתָּה הֲשֵׁב אִשְׁת־הָאִישׁ כִּי־נָבִיא
הוּא וְיִתְפַּלֵּל בְּעֶדְךָ וְחִיָּה וְאִם־אֵינְךָ מְשִׁיב דָּע
כִּי־מֹות תְּמֹות אֶתְהָ וְכָל־אֲשֶׁר־לָךְ: וַיַּכְעַן אֶת־יָב
אֶתְהָ גְבִרָא אָרִי נָבִיא הוּא וַיִּצְלִי עֲלָךְ וְתַחֲי וְאִם
לִיתְךָ מְתִיב דָּע אָרִי מִימַת תְּמֹות אֶתְךָ וְכָל דִּי לָךְ:
ח וַיִּשְׁכֹּם אֲבִימֶלֶךְ בַּבֶּקֶר וַיִּקְרָא לְכָל־עֲבָדָיו
וַיִּדְבֵּר אֶת־כָּל־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה בְּאָזְנוֹתָם וַיִּירָאוּ
הָאֲנָשִׁים מְאֹד: וַיִּשְׁכֹּם אֲבִימֶלֶךְ בַּבֶּקֶר וַיִּקְרָא
לְכָל־עֲבָדָיו וַיִּדְבֵּר אֶת־כָּל־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה
בְּאָזְנוֹתָם וַיִּירָאוּ הָאֲנָשִׁים מְאֹד: וְאַקְדִּים אֲבִימֶלֶךְ
בַּצִּפְרָא וַיִּקְרָא לְכָל עֲבָדָיו וּמִלִּיל יַת כָּל פִּתְגָמָא
הָאֵלִין קְדַמְהוֹן וַיַּחֲלִילוּ גּוֹבְרִיא לַחֲדָא: ט וַיִּקְרָא
אֲבִימֶלֶךְ לְאַבְרָהָם וַיֹּאמֶר לוֹ מַה־עָשִׂיתָ לָּנוּ
וּמַה־חָטַאתִי לָךְ כִּי־הִבָּאתָ עָלַי וְעַל־מַמְלַכְתִּי
חֲטָאתָ גְדֹלָה מַעֲשִׂים אֲשֶׁר לֹא־יַעֲשׂוּ עֹשֵׂית
עַמּוּדִי: וַיִּקְרָא אֲבִימֶלֶךְ לְאַבְרָהָם וַיֹּאמֶר לוֹ מַה־
עָשִׂיתָ לָּנוּ וּמַה־חָטַאתִי לָךְ כִּי־הִבָּאתָ עָלַי וְעַל־
מַמְלַכְתִּי חֲטָאתָ גְדֹלָה מַעֲשִׂים אֲשֶׁר לֹא־יַעֲשׂוּ
עֹשֵׂית עַמּוּדִי: וַיִּקְרָא אֲבִימֶלֶךְ לְאַבְרָהָם וַיֹּאמֶר לָהּ
מַה עֲבַדְתָּ לָּנָא וּמַה חֲבִית (נ"י חֲסִית) לָךְ אָרִי
אִתִּיתָא עָלַי וְעַל מַלְכוּתִי חוּבָא רַבָּא עוֹבְדִין דִּי
לֹא כְּשָׂרִין לֹא־תַעֲבָדָא עֲבַדְתָּ עַמִּי: י וַיֹּאמֶר
אֲבִימֶלֶךְ אֶל־אַבְרָהָם מַה רָאִיתָ כִּי עָשִׂיתָ
אֶת־הַדְּבָר הַזֶּה: וַיֹּאמֶר אֲבִימֶלֶךְ אֶל־אַבְרָהָם מַה

נָתַתִּי אֵלַי כֶּסֶף לְאַחִיד הִנֵּה הוּא־לְךָ כְּסוֹת עֵינַיִם לְכָל אִשָּׁר אֲתָד וְאֵת כָּל וְנִכְחַת: וּלְשָׂרָה אָמַר הֵא יִהְיֶה אֵלַי סֹלֶעִין דְּכֶסֶף לְאַחִיד הֵא הוּא לִיךְ כְּסוֹת דִּיקָר (עֵינַיִן) חֲלָף דְּשִׁלְחִית דְּבִרְתִּיךְ וְחֻזִּית יְתִיד וְיֵת כָּל דְּעֻמָּךְ הֵלֵא (עַל) כָּל מָה דְּאַמְרַת וְאַתּוּכְחַת: ^י וְיִתְפַּלֵּל אַבְרָהָם אֱלֹהֵי־אֱלֹהִים וַיִּרְפָּא אֱלֹהִים אֶת־אֲבִימֶלֶךְ וְאֶת־אִשְׁתּוֹ וְאִמְהָתָיו וַיִּלְדוּ: וְיִתְפַּלֵּל אַבְרָהָם אֱלֹהֵי־אֱלֹהִים וַיִּרְפָּא אֱלֹהִים אֶת־אֲבִימֶלֶךְ וְאֶת־אִשְׁתּוֹ וְאִמְהָתָיו וַיִּלְדוּ: וְצִלִּי אַבְרָהָם קָדָם יי וְאַסִּי יי יֵת אֲבִימֶלֶךְ וְיֵת אֶתְמָה וְאַמְקֶתָה וְאַתְרוּחוֹ: ^{יב} כִּי עָצָר עָצָר יִהְיֶה בְּעַד כְּלִירָחַם לְבֵית אֲבִימֶלֶךְ עַל־דְּבַר שָׂרָה אִשְׁתְּ אַבְרָהָם: כִּי־עָצָר עָצָר יִהְיֶה בְּעַד כְּלִירָחַם לְבֵית אֲבִימֶלֶךְ עַל־דְּבַר שָׂרָה אִשְׁתְּ אַבְרָהָם: אֲרִי מִיִּחַד אֶחָד יי בְּאַפִּי כָּל פֶּתַח וְלָדָא לְבֵית אֲבִימֶלֶךְ עַל עֵיסַק שָׂרָה אֶתְּ אַבְרָהָם: ^ס וַיִּהְיֶה פֶקֶד אֶת־שָׂרָה כַּאֲשֶׁר אָמַר וַיַּעַשׂ יְהוָה לְשָׂרָה כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר: וַיִּהְיֶה פֶקֶד אֶת־שָׂרָה כַּאֲשֶׁר אָמַר וַיַּעַשׂ יְהוָה לְשָׂרָה כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר: וַיִּי דְכִיר יֵת שָׂרָה כִּמָּא דִּי אָמַר וְעַבְדִּי יי לְשָׂרָה כִּמָּא דִּי מִלִּיל: ^ב וְיִתְהַר וְיִתְלַד שָׂרָה לְאַבְרָהָם בֶּן לִזְקֻנּוֹ לְמוֹעֵד אֲשֶׁר־דִּבֶּר אֹתוֹ אֱלֹהִים: וְיִתְהַר וְיִתְלַד שָׂרָה לְאַבְרָהָם בֶּן לִזְקֻנּוֹ לְמוֹעֵד אֲשֶׁר־דִּבֶּר אֹתוֹ אֱלֹהִים: וְעַד־יָאֵת וַיִּלְדִּית שָׂרָה לְאַבְרָהָם בֶּר לְסִיכְתוּהִי לְזֶמֶן דִּי מִלִּיל יִתְהַר: ^ג וַיִּקְרָא אַבְרָהָם אֶת־שְׁמִי־בְנוֹ הַנּוֹלָד־לּוֹ אֲשֶׁר־יִלְדָּה־לּוֹ שָׂרָה יִצְחָק: וַיִּקְרָא אַבְרָהָם אֶת־שְׁמִי־בְנוֹ הַנּוֹלָד־לּוֹ אֲשֶׁר־יִלְדָּה־לּוֹ שָׂרָה יִצְחָק: וַיִּקְרָא אַבְרָהָם יֵת שׁוּם בְּרָה דְּאֵתִילִיד לָהּ דִּילִידִית לָהּ שָׂרָה יִצְחָק: ^ד וַיִּמַּל אַבְרָהָם אֶת־יִצְחָק בְּנוֹ בֶּן־שְׁמֹנֶת יָמִים כַּאֲשֶׁר צִוָּה אֹתוֹ אֱלֹהִים: וַיִּמַּל אַבְרָהָם אֶת־יִצְחָק בְּנוֹ בֶּן־שְׁמֹנֶת יָמִים כַּאֲשֶׁר צִוָּה אֹתוֹ אֱלֹהִים: וַיִּגְדֵּר אַבְרָהָם יֵת יִצְחָק בְּרָה בֶּר תַּמְנִיא יוֹמִין כִּמָּא דִּי פִקִּיד יִתְהַר: ^ה

רֹאית כִּי עֲשִׂית אֶת־הַדְּבָר הַזֶּה: וְאָמַר אֲבִימֶלֶךְ לְאַבְרָהָם מָה חֻזִּית אֲרִי עַבְדְּךָ יֵת פִּתְגָמָא הַדִּין: ^א וַיֹּאמֶר אַבְרָהָם כִּי אֲמַרְתִּי רַק אֵין־יִרְאַת אֱלֹהִים בְּמָקוֹם הַזֶּה וְהִרְגֵנִי עַל־דְּבַר אִשְׁתִּי: וַיֹּאמֶר אַבְרָהָם כִּי אֲמַרְתִּי רַק אֵין־יִרְאַת אֱלֹהִים בְּמָקוֹם הַזֶּה וְהִרְגֵנִי עַל־דְּבַר אִשְׁתִּי: וְאָמַר אַבְרָהָם אֲרִי אֲמַרִית לְחֹדֶר לִית דְּחִלְתָּא דִּי: בְּאַתְרָא הַדִּין וַיִּקְטֹּלֵנִי עַל עֵיסַק אֶתְתִּי: ^ב וְגַם־אֲמִנָּה אֶחָתִי בִת־אָבִי הִוא אֵךְ לֹא בִת־אֲמִי וְיִתְהַר־לִי לְאִשָּׁה: וְגַם־אֲמִנָּה אֶחָתִי בִת־אָבִי הִוא אֵךְ לֹא בִת־אֲמִי וְיִתְהַר־לִי לְאִשָּׁה: וְכֵרַם בְּקוֹשְׁטָא אֶחָתִי בִת אַבָּא הִיא בְרַם לֹא בִת אֲמִי וְחֻזִּית לִי לְאַתְמוֹ: ^ג וַיְהִי כַּאֲשֶׁר הִתְעָו אֹתִי אֱלֹהִים מִבֵּית אָבִי וְאָמַר לָהּ זֶה חֲסִדְךָ אֲשֶׁר תַּעֲשִׂי עִמָּדִי אֵל כָּל־הַמָּקוֹם אֲשֶׁר נָבֹוא שְׁמָה אֲמַר־לִי אֶחָי הוּא: וַיְהִי כַּאֲשֶׁר הִתְעָו אֹתִי אֱלֹהִים מִבֵּית אָבִי וְאָמַר לָהּ זֶה חֲסִדְךָ אֲשֶׁר תַּעֲשִׂי עִמָּדִי אֵל כָּל־הַמָּקוֹם אֲשֶׁר נָבֹוא שְׁמָה אֲמַר־לִי אֶחָי הוּא: וְיִהְיֶה כִּד טַעֵו עַמְמִיא בְּתַר עוֹבְדֵי יְדִיהוֹן יִתִּי קָרִיב יי לְדַחֲלָתָה מִבֵּית אַבָּא וְאַמְרִית לָהּ דִּין (נִי דָא) טִיבּוּתִיךָ דִּי תַעֲבָדִי עִמִּי לְכָל אֶתְרָא דִּי נִהָד לְתַמָּן אֲמַרִי עָלִי אֶחָי הוּא: ^ד וַיִּקַּח אֲבִימֶלֶךְ צֹאן וּבָקָר וְעַבְדִּים וּשְׁפָחוֹת וַיִּתֵּן לְאַבְרָהָם וַיָּשָׁב לוֹ אֶת שָׂרָה אִשְׁתּוֹ: וַיִּקַּח אֲבִימֶלֶךְ צֹאן וּבָקָר וְעַבְדִּים וּשְׁפָחוֹת וַיִּתֵּן לְאַבְרָהָם וַיָּשָׁב לוֹ אֶת שָׂרָה אִשְׁתּוֹ: וַיִּדְבֵּר אֲבִימֶלֶךְ עֵאן וְתוֹרִין וְעַבְדִּין וְאַמְקָן וַיִּהְיֶה לְאַבְרָהָם וְאַתִּיב לָהּ יֵת שָׂרָה אֶתְמָה: ^ה וַיֹּאמֶר אֲבִימֶלֶךְ הִנֵּה אֶרְצִי לְפָנֶיךָ בְּטוֹב בְּעֵינֶיךָ שָׁב: וַיֹּאמֶר אֲבִימֶלֶךְ הִנֵּה אֶרְצִי לְפָנֶיךָ בְּטוֹב בְּעֵינֶיךָ שָׁב: וְאָמַר אֲבִימֶלֶךְ הֵא אֶרְצִי קְדָמָךְ בְּדַתְקִין בְּעֵינֶיךָ תִּיב: ^ו וּלְשָׂרָה אָמַר הִנֵּה נָתַתִּי אֵלַי כֶּסֶף לְאַחִיד הִנֵּה הוּא־לְךָ כְּסוֹת עֵינַיִם לְכָל אִשָּׁר אֲתָד וְאֵת כָּל וְנִכְחַת: וּלְשָׂרָה אָמַר הִנֵּה

חמישי ה' ואברהם בן־מאת שנה בהולד לו את יצחק בנו: ואברהם בן־מאת שנה בהולד לו את יצחק בנו: ואברהם בר מאה שנין בד את־ילד לה ית יצחק ברה: ו ותאמר שרה צחק עשה לי אלהים פל־השמע יצחק־לי: ותאמר שרה צחק עשה לי אלהים פל־השמע יצחק־לי: ואמרת שרה חדא עבד לי יי כל דשמע יחדי לי: ו ותאמר מי מלל' לאברהם היניקה בנים שרה פ־ילדתי בן לוקניו: ותאמר מי מלל' לאברהם היניקה בנים שרה פ־ילדתי בן לוקניו: ואמרת מאן מהימן דאמר לאברהם וקיים דתוניק בנין שרה ארי ילדית בר לסיבתוהי: ה ויגדל הילד ויגמל ועש אברהם משתה גדול ביום הגמל את־יצחק: ויגדל הילד ויגמל ועש אברהם משתה גדול ביום הגמל את־יצחק: ורבא רביא ואתחסיל ועבד אברהם משתא רבא ביומא דאתחסיל ית יצחק: ט ותרא שרה את־בן־הגר המצרית אשר־ילדה לאברהם מצחק: ותרא שרה את־בן־הגר המצרית אשר־ילדה לאברהם מצחק: וחזת שרה ית בר הגר מצריתא דילידת לאברהם מחייד: ו ותאמר לאברהם גרש האמה הזאת ואת־בנה כי לא יירש בן־האמה הזאת עם־בני עם־יצחק: ותאמר לאברהם גרש האמה הזאת ואת־בנה כי לא יירש בן־האמה הזאת עם־בני עם־יצחק: ואמרת לאברהם תרד אמתא הדא וית ברה ארי לא ירת בר אמתא הדא עם ברי עם יצחק: י וירע הדבר מאד בעיני אברהם על אודת בנו: וירע הדבר מאד בעיני אברהם על אודת בנו: ובאיש פתגמא לחדא בעיני אברהם על עיסק ברה: יי ויאמר אלהים אל־אברהם אל־ירע בעיניך על־הנער ועל־אמתך כל אשר תאמר אלך שרה שמע בקלה כי ביצחק יקרא לך זרע: ויאמר אלהים אל־אברהם אל־ירע בעיניך על־הנער ועל־אמתך כל אשר תאמר

אלך שרה שמע בקלה כי ביצחק יקרא לך זרע: ואמר יי לאברהם לא יבאש בעיניך על עולימא ועל אמתך כל די תימר לך שרה קבל מנה ארי ביצחק יתקרון לך בנין: יג וגם את־בן־האמה לגוי אשימנו כי זרעך הוא: וגם את־בן־האמה לגוי אשימנו כי זרעך הוא: ואף ית בר אמתא לעם אשונה ארי בנך הוא: יד וישכם אברהם בפקר ויסקח־לחם וחמת מים ויתן אל־הגר שם על־שכמה ואת־הילד וישלחה ותלך ותתע במדבר באר שבע: וישכם אברהם בפקר ויסקח־לחם וחמת מים ויתן אל־הגר שם על־שכמה ואת־הילד וישלחה ותלך ותתע במדבר באר שבע: ואקדים אברהם בצפרא ונסיב לחמא ורקבא דמיא ויהב להגר שוי על כתפה וית רביא ושלחה ואזלת ותעת במדברא (נ"י במדבר) באר שבע: טו ויכלו המים מן־החמת ותשקף את־הילד תחת אחד השיחים: ויכלו המים מן־החמת ותשקף את־הילד תחת אחד השיחים: ושליו מיא מן רקבא ורמת ית רביא תחות חד מן אילניא: טז ותלך ותשב לה מנגד הרחק במטחוני קשת כי אמרה אל־אראה במות הילד ותשב מנגד הרחק ותשא את־קלה ותבך: ותלך ותשב לה מנגד הרחק במטחוני קשת כי אמרה אל־אראה במות הילד ותשב מנגד ותשא את־קלה ותבך: ואזל ויתיבת לה מקבל ארחתק (נ"י ארחתק) כמיגר קשתא ארי אמרת לא אחזי במותא דרביא ויתיבת מקבל וארימת ית קלה ובכת: יז וישמע אלהים את־קול הנער ויקרא מלאך אלהים אל־הגר מן־השמים ויאמר לה מה־לך הגר אל־תיראי פ־ישמע אלהים את־קול הנער באשר הוא־שם: וישמע אלהים את־קול הנער ויקרא מלאך אלהים אל־הגר מן־השמים ויאמר לה מה־לך הגר אל־תיראי פ־ישמע אלהים אל־קול הנער באשר הוא־שם: ושמיע קדם יי ית

קלה דרבניא וקרא מלאכא דיי להגר מן שמיא
 ואמר לה מה לך הגר לא תדחלי ארי שמיע קדם
 יי ית קלה דרבניא באתר דהוא תמן: יח קומי
 שאי אתהנער והחיוקי אתידך בו כילגוי
 גדול אשימנו: קומי שאי אתהנער והחיוקי
 אתידך בו כילגוי גדול אשימנו: קומי טולי ית
 רביא ואתקיפי ית ידך בה ארי לעם סגי אשונה:
 יט ויפקח אלהים אתעיניה ותרא באר מים
 ותלך ותמלא אתהחמת מים ותשק את
 הנער: ויפקח אלהים אתעיניה ותרא באר מים
 ותלך ותמלא אתהחמת מים ותשק אתהנער:
 וגלא יי ית עיניה וחזת בירא דמיא ואזלת ומלת
 ית רקבא מיא ואשקיא ית רביא: כ ויהי
 אלהים אתהנער ויגדל וישב במדבר ויהי
 רבה קשת: ויהי אלהים אתהנער ויגדל וישב
 במדבר ויהי רבה קשת: והוה מימרא דיי בסעדה
 דרבניא ורבא ויתב במדברא והוה רבי קשתא:
 כא וישב במדבר פארן ותקחלו אמו אשה
 מארץ מצרים: וישב במדבר פארן ותקחלו אמו
 אשה מארץ מצרים: ויתב במדברא דפארן
 ונסיבת לה אמה אתתא מארעא דמצרים: פ
 שיש כ ויהי בעת ההוא ויאמר אבימלך ופיוכל
 שרצבאו אל־אברהם לאמר אלהים עמך בכל
 אשר־אתה עשה: ויהי בעת ההוא ויאמר
 אבימלך ופיוכל שרצבאו אל־אברהם לאמר
 אלהים עמך בכל אשר־אתה עשה: והוה בעדנא
 ההיא ואמר אבימלך ופיוכל רב חילה לאברהם
 למימר מימרא דיי בסעדה בכל די את עבד:
 כג ועתה השבעה לי באלהים הנה אסתשקר
 לי ולגיני ולנכדי בחסד אשר־עשיתי עמך
 תעשה עמדי ועם־הארץ אשר־גרתה בה:
 ועתה השבעה לי באלהים הנה אסתשקר לי
 ולגיני ולנכדי בחסד אשר־עשיתי עמך תעשה
 עמדי ועם־הארץ אשר־גרתה בה: וכען קים לי

במימרא דיי הכא דלא תשקר בי ובכרי ובכר ברי
 כטיבותא די עבדית עמך תעבד עמי ועם ארעא
 דאתומכתא בה: כד ויאמר אברהם אנכי
 אשבע: ויאמר אברהם אנכי אשבע: ואמר
 אברהם אנא אקים: כה והוכח אברהם את־
 אבימלך על־אדות באר המים אשר גזלו עבדי
 אבימלך: והוכח אברהם את־אבימלך על־אדות
 באר המים אשר גזלו עבדי אבימלך: ואזכח
 אברהם ית אבימלך על עיסק בירא דמיא די
 אניסו עבדי אבימלך: כו ויאמר אבימלך לא
 ידעתי מי עשה אתהדבר הזה וגם־אתה
 לא־הגדת לי וגם אנכי לא שמעתי בלתי היום:
 ויאמר אבימלך לא ידעתי מי עשה אתהדבר
 הזה וגם־אתה לא־הגדת לי וגם אנכי לא שמעתי
 בלתי היום: ואמר אבימלך לא ידעתי מאן עבד
 ית פתגמא הדין ואף את לא חוית לי ואף אנא
 לא שמעתי אלהין יומא דין: כז ויקח אברהם
 צאן ובקר ויתן לאבימלך ויכרתו שניהם ברית:
 ויקח אברהם צאן ובקר ויתן לאבימלך ויכרתו
 שניהם ברית: וידבר אברהם צאן ותורין ויהב
 לאבימלך ויגזרו תרויהון קים: כח ויצב אברהם
 את־שבע בבשת הצאן לבדהן: ויצב אברהם
 את־שבע בבשת הצאן לבדהן: ואקים אברהם ית
 שבע חורפן דעאן בלחודיהן: כט ויאמר אבימלך
 אל־אברהם מה הנה שבע בבשת האלה אשר
 הצבת לבדנה: ויאמר אבימלך אל־אברהם מה
 הנה שבע בבשת האלה אשר הצבת לבדנה:
 ואמר אבימלך לאברהם מה אנון שבע חורפן
 אלין דאקמתא בלחודיהן: ל ויאמר בי את־שבע
 בבשת תקח מידי בעבור תהיה־לי לעדה כי
 חפרתי אתהבאר הזאת: ויאמר בי את־שבע
 בבשת תקח מידי בעבור תהיה־לי לעדה כי
 חפרתי אתהבאר הזאת: ואמר ארי ית שבע
 חורפן תקבל מן ידי בדיל דתהי לי לסהדו ארי

תפריט ית בירא הדין (נ"י הדא): לא עלִפִּן קרא למקום ההוא בִּאר שֶׁבַע פִּי שָׁם נִשְׁבְּעוּ שְׁנֵיהֶם: עלִפִּן קרא למקום ההוא בִּאר שֶׁבַע פִּי שָׁם נִשְׁבְּעוּ שְׁנֵיהֶם: על פִּן קרא לאתרא ההוא בִּאר שֶׁבַע אָרִי תַּמָּן קִימו תְּרוּיָהוֹן: לֹא וַיִּכְרְתוּ בְרִית בִּבְאֵר שֶׁבַע וַיָּקָם אַבְיִמֶלֶךְ וּפִיכַל שֶׁר צָבָאוּ וַיֵּשְׁבוּ אֶל־אֶרֶץ פְּלִשְׁתִּים: וַיִּכְרְתוּ בְרִית בִּבְאֵר שֶׁבַע וַיָּקָם אַבְיִמֶלֶךְ וּפִיכַל שֶׁר צָבָאוּ וַיֵּשְׁבוּ אֶל־אֶרֶץ פְּלִשְׁתִּים: וַיַּגְזִרוּ קָנָם בִּבְאֵר שֶׁבַע וַיָּקָם אַבְיִמֶלֶךְ וּפִיכַל רַב חִילָה וְחָבוּ לָאֲרַע פְּלִשְׁתָּאִי: לֹא וַיַּמְעַע אִשָּׁל בִּבְאֵר שֶׁבַע וַיִּקְרָא שָׁם בְּשֵׁם יְהוָה אֵל עוֹלָם: וַיַּמְעַע אִשָּׁל בִּבְאֵר שֶׁבַע וַיִּקְרָא שָׁם בְּשֵׁם יְהוָה אֵל עוֹלָם: וַיַּצִּיב נֶצֶבָא (נ"י אילנא) בִּבְאֵר שֶׁבַע וְצִלִּי תַּמָּן בְּשָׁמָא דִּי אֱלֹהָא דְעֻלְמָא: לֹא וַיַּגֵּר אַבְרָהָם בְּאֶרֶץ פְּלִשְׁתִּים יָמִים רַבִּים: וַיַּגֵּר אַבְרָהָם בְּאֶרֶץ פְּלִשְׁתִּים יָמִים רַבִּים: וְאִתְּוֹתַב אַבְרָהָם בְּאֲרַע פְּלִשְׁתָּאִי יוֹמִין סְגִיאִין: פ שְׁבִיעִי א וַיְהִי אַחֲרֵי הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וְהָאֱלֹהִים נִסָּה אֶת־אַבְרָהָם וַיֹּאמֶר אֵלָיו אַבְרָהָם וַיֹּאמֶר הִנְנִי: וַיְהִי אַחֲרֵי הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וְהָאֱלֹהִים נִסָּה אֶת־אַבְרָהָם וַיֹּאמֶר אֵלָיו אַבְרָהָם וַיֹּאמֶר הִנְנִי: וַיְהִי בְּתֵר פִּתְגָמָא הָאֵלֶּין וַיִּנְסִי יֵת אַבְרָהָם וַאֲמַר לֵה אַבְרָהָם וַאֲמַר הָא אָנָּה: ל וַיֹּאמֶר קַח־נָא אֶת־בְּנֶךְ אֶת־יְחִידֶךָ אֲשֶׁר־אֶהְבֶּתְּ אֶת־יִצְחָק וּלְדָלֶךָ אֶל־אֶרֶץ הַמֹּרִיָּה וְהַעֲלֵהוּ שָׁם לְעֹלָה עַל אֶחָד הַהָרִים אֲשֶׁר אִמַּר אֱלֹהֶיךָ: וַיֹּאמֶר קַח־נָא אֶת־בְּנֶךְ אֶת־יְחִידֶךָ אֲשֶׁר־אֶהְבֶּתְּ אֶת־יִצְחָק וּלְדָלֶךָ אֶל־אֶרֶץ הַמֹּרִיָּה וְהַעֲלֵהוּ שָׁם לְעֹלָה עַל אֶחָד הַהָרִים אֲשֶׁר אִמַּר אֱלֹהֶיךָ: וַאֲמַר דְּבַר כְּעַן יֵת בְּרַךְ יֵת יְחִידֶךָ דִּי רַחֲמֵת יֵת יִצְחָק וְאִיזֵל לֶךְ לָאֲרַע פּוֹלְחָנָא וְאַסְקָה קַדְמִי תַּמָּן לְעֻלְמָא עַל חַד מִן טוּרָא דִּי אִמַּר לֶךְ: ג וַיִּשְׁפֹּם אַבְרָהָם בְּכָקֹר וַיַּחֲבֹשׁ אֶת־חֲמּוֹו וַיִּקָּח אֶת־שְׁנֵי נַעֲרָיו אֹתוֹ וְאֵת יִצְחָק בְּנֹו וַיִּבְקַע עֲצֵי עֹלָה וַיָּקָם וַיִּלְךְ

אֶל־הַמָּקוֹם אֲשֶׁר־אָמַרְלוּ הָאֱלֹהִים: וַיִּשְׁפֹּם אַבְרָהָם בְּכָקֹר וַיַּחֲבֹשׁ אֶת־חֲמּוֹו וַיִּקָּח אֶת־שְׁנֵי נַעֲרָיו אֹתוֹ וְאֵת יִצְחָק בְּנֹו וַיִּבְקַע עֲצֵי עֹלָה וַיָּקָם וַיִּלְךְ אֶל־הַמָּקוֹם אֲשֶׁר־אָמַרְלוּ הָאֱלֹהִים: וַאֲקִידִים אַבְרָהָם בְּצִפְרָא וַוְרוּ יֵת חֲמֵרָה וַדְּבַר יֵת תְּרִין עוֹלִימּוּהִי עֲמָה וַיֵּת יִצְחָק בְּרָה וְצֻלַח אֲעִי לְעֻלְמָא וָקָם וְאִזֵּל לְאֶתְרָא דִּי אָמַר לֵה יי: - בְּיוֹם הַשְּׁלִישִׁי וַיִּשָּׂא אַבְרָהָם אֶת־עֵינָיו וַיִּרָא אֶת־הַמָּקוֹם מֵרָחֹק: בְּיוֹם הַשְּׁלִישִׁי וַיִּשָּׂא אַבְרָהָם אֶת־עֵינָיו וַיִּרָא אֶת־הַמָּקוֹם מֵרָחֹק: בְּיוֹמָא תְּלִיתָאָה וַזִּקְף אַבְרָהָם יֵת עֵינּוּהִי וַחֲזָא יֵת אֶתְרָא מֵרָחִיק: ה וַיֹּאמֶר אַבְרָהָם אֶל־נַעֲרָיו שְׁבוּ־לָכֶם פֹּה עִם־הַחֲמּוֹר וְאֲנִי וְהַנֶּעֱר נִלְכָּה עַד־כָּה וְנִשְׁתַּחֲוֶה וְנִשְׁוֹבָה אֵלֵיכֶם: וַיֹּאמֶר אַבְרָהָם אֶל־נַעֲרָיו שְׁבוּ־לָכֶם פֹּה עִם־הַחֲמּוֹר וְאֲנִי וְהַנֶּעֱר נִלְכָּה עַד־כָּה וְנִשְׁתַּחֲוֶה וְנִשְׁוֹבָה אֵלֵיכֶם: וַאֲמַר אַבְרָהָם לְעוֹלִימּוּהִי אוֹרִיכוּ לְכוּן הָכָא עִם חֲמֵרָא וְאָנָּא וְעוֹלִימָא נִתְמַטִּי עַד כָּא וְנִסְגִיד וְנִתּוֹב לְוִתְכוּן: ו וַיִּקָּח אַבְרָהָם אֶת־עֲצֵי הָעֹלָה וַיִּשָּׂם עַל־יִצְחָק בְּנֹו וַיִּקָּח בִּידּוֹ אֶת־הָאֵשׁ וְאֶת־הַמֶּאֱכָלֶת וַיִּלְכוּ שְׁנֵיהֶם יַחְדָּו: וַיִּקָּח אַבְרָהָם אֶת־עֲצֵי הָעֹלָה וַיִּשָּׂם עַל־יִצְחָק בְּנֹו וַיִּקָּח בִּידּוֹ אֶת־הָאֵשׁ וְאֶת־הַמֶּאֱכָלֶת וַיִּלְכוּ שְׁנֵיהֶם יַחְדָּו: וַיִּנְסִיב אַבְרָהָם יֵת אֲעִי דְעֻלְמָא וְשׁוּי עַל יִצְחָק בְּרָה וַיִּנְסִיב בִּידָה יֵת אֲשֶׁתָּא וַיֵּת סְפִינָא וְאִזֵּלוּ תְּרוּיָהוֹן בְּתָרָא (נ"י פחדא): ו וַיֹּאמֶר יִצְחָק אֶל־אַבְרָהָם אָבִיו וַיֹּאמֶר אָבִי וַיֹּאמֶר הִנְנִי כֵּנִי וַיֹּאמֶר הִנֵּה הָאֵשׁ וְהַעֲצִים וְאִיָּה הִשָּׁה לְעֹלָה: וַיֹּאמֶר יִצְחָק אֶל־אַבְרָהָם אָבִיו וַיֹּאמֶר אָבִי וַיֹּאמֶר הִנְנִי כֵּנִי וַיֹּאמֶר הִנֵּה הָאֵשׁ וְהַעֲצִים וְאִיָּה הִשָּׁה לְעֹלָה: וַאֲמַר יִצְחָק לְאַבְרָהָם אָבוּהִי וַאֲמַר אָבָא וַאֲמַר הָא אָנָּא כְּרִי וַאֲמַר הָא אֲשֶׁתָּא וְאֲעִיָּא וְאָן אִימְרָא לְעֻלְמָא: ה וַיֹּאמֶר אַבְרָהָם אֱלֹהִים יִרְאֵה־לּוּ הִשָּׁה לְעֹלָה בְּנִי וַיִּלְכוּ שְׁנֵיהֶם יַחְדָּו: וַיֹּאמֶר אַבְרָהָם אֱלֹהִים יִרְאֵה־לּוּ

ויעלהו לעלה תחת בנו: וזקף אברהם ית עינוהי
 בטר אליו וזאז והא דכרא בטר אחיד באילנא
 בקרנהי ואזל אברהם ונסיב ית דכרא ואסקה
 לעלתא חלף ברה: י ויקרא אברהם שם
 המקום ההוא יהוה | יראה אשר יאמר היום
 בחר יהוה יראה: ויקרא אברהם שם המקום
 ההוא יהוה | יראה אשר יאמר היום בחר יהוה
 יראה: ופלח וצלי אברהם תמן באתרא ההוא
 ואמר קדם יי הכא יהון פלחן דרנא בכך יתאמר
 ביומא הדין בטורא הדין אברהם קדם יי פלח:
 י ויקרא מלאך יהוה אל-אברהם שנית מן
 השמים: ויקרא מלאך יהוה אל-אברהם שנית
 מן השמים: וקרא מלאכא דיי לאברהם תנינות
 מן שמיא: י ויאמר בי נשבעתי נאם-יהוה כי
 יען אשר עשית את-הדבר הזה ולא חשכת
 את-בנך את-יחידך: ויאמר בי נשבעתי נאם-
 יהוה כי יען אשר עשית את-הדבר הזה ולא
 חשכת את-בנך את-יחידך: ואמר במימרי קמיית
 אמר יי ארי חלף די עבדתא ית פתגמא הדין ולא
 מנעתא ית ברך ית יחידך: י כירכך אברכך
 והרבה ארבה את-זרעך ככוכבי השמים
 וכחול אשר על-שפת הים וירש זרעך את
 שער איביו: כירכך אברכך והרבה ארבה
 את-זרעך ככוכבי השמים וכחול אשר על-שפת
 הים וירש זרעך את שער איביו: ארי ברקא
 אברכנך ואסגא אסגי ית בנך ככוכבי שמיא
 וכחלא די על פיך ימא וירחון בנך ית קרני
 סנאיהון: י והתברכו בזרעך כל גוין הארץ
 עקב אשר שמעת בקלי: והתברכו בזרעך כל
 גוין הארץ עקב אשר שמעת בקלי: ויתברכון
 בדיל בנך כל עממיא דארעא חלף די קבלתא
 למימרי: י וישב אברהם אל-נעריו ויקמו וילכו
 יחדו אל-באר שבע וישב אברהם בבאר שבע:
 וישב אברהם אל-נעריו ויקמו וילכו יחדו אל-

השה לעלה בני וילכו שניהם יחדו: ואמר
 אברהם קדם יי גלי לה אימרא לעלתא ברי
 ואזלו תרויהון כחדא: י ויבאו אל-המקום אשר
 אמר-לו האלהים ויבן שם אברהם את-המזבח
 ויערך את-העצים ויעקד את-יצחק בנו וישם
 אתו על-המזבח מפעל לעצים: ויבאו אל-
 המקום אשר אמר-לו האלהים ויבן שם אברהם
 את-המזבח ויערך את-העצים ויעקד את-יצחק
 בנו וישם אתו על-המזבח מפעל לעצים: ואתו
 לאתרא די אמר לה יי ובנא תמן אברהם ית
 מדבחא וסדר ית אציא ועקד ית יצחק ברה ושוי
 יתה על מדבחא עיל מן אציא: י וישלח אברהם
 את-ידו ויקח את-המאכלת לשחט את-בנו:
 וישלח אברהם את-ידו ויקח את-המאכלת
 לשחט את-בנו: ואושיט אברהם ית ידה ונסיב
 ית ספינא למיכס ית ברה: י ויקרא אליו מלאך
 יהוה מן השמים ויאמר אברהם | אברהם
 ויאמר הנני: ויקרא אליו מלאך יהוה מן השמים
 ויאמר אברהם | אברהם ויאמר הנני: וקרא לה
 מלאכא דיי מן שמיא ואמר אברהם אברהם
 ואמר הא אנא: י ויאמר אל-תשלח ירך אל-
 הנער ואל-תעש לו מאומה כי | עתה ידעתי
 כירא אלהים א תה ולא חשכת את-בנך
 את-יחידך ממני: ויאמר אל-תשלח ירך אל-
 הנער ואל-תעש לו מאומה כי | עתה ידעתי
 כירא אלהים אתה ולא חשכת את-בנך את-
 יחידך ממני: ואמר לא תושיט ירך לעולימא ולא
 תעבד לה מדעם ארי כען ידענא (נ"י ידעית)
 ארי דחלא דיי את ולא מנעת ית ברך ית יחידך
 מני: י וישא אברהם את-עיניו וירא והנה-איל
 אחר נאחו בסבך בקרניו וילך אברהם ויקח
 את-האיל ויעלהו לעלה תחת בנו: וישא
 אברהם את-עיניו וירא והנה-איל אחר נאחו
 בסבך בקרניו וילך אברהם ויקח את-האיל

וְאֶת־יִדְלָף וְאֵת בְּתוּאֵל: וְיֵת פֶּשֶׁד וְיֵת חֲזוֹ וְיֵת
 פִּלְדֵּשׁ וְיֵת יִדְלָף וְיֵת בְּתוּאֵל: כו וּבְתוּאֵל יִלְדַּ
 אֶת־רִבְקָה שְׁמֹנֶה אֲלֹהֵי יִלְדָה מִלִּפְנֵי לְנַחֲוֹר
 אַחִי אֲבִרְהָם: וּבְתוּאֵל יִלְדַּ אֶת־רִבְקָה שְׁמֹנֶה
 אֲלֹהֵי יִלְדָה מִלִּפְנֵי לְנַחֲוֹר אַחִי אֲבִרְהָם: וּבְתוּאֵל
 אוֹלִיד יֵת רִבְקָה תִּמְנֵא אֶלֶין וְלִידַת מִלְכָּה לְנַחֲוֹר
 אַחוּהִי דְאַבְרָהָם: כז וּפִילְגֶשׁוּ וְשָׁמָּה רְאוּמָה
 וְתִלְדַּ גַּם־הוּא אֶת־טִבַּח וְאֶת־גַּחַם וְאֶת־תַּחֲשׁ
 וְאֶת־מַעֲכָה: כח וּפִילְגֶשׁוּ וְשָׁמָּה רְאוּמָה וְתִלְדַּ גַּם־
 הוּא אֶת־טִבַּח וְאֶת־גַּחַם וְאֶת־תַּחֲשׁ וְאֶת־מַעֲכָה:
 ולחֲנֻתָּהּ וְשָׁמָּה רְאוּמָה וְלִידַת אַף הִיא יֵת טִבַּח
 וְיֵת גַּחַם וְיֵת תַּחֲשׁ וְיֵת מַעֲכָה: כט וּפִילְגֶשׁוּ וְשָׁמָּה
 רְאוּמָה וְתִלְדַּ גַּם־הוּא אֶת־טִבַּח וְאֶת־גַּחַם
 וְאֶת־תַּחֲשׁ וְאֶת־מַעֲכָה: פ פ פ

קמ"ז פסוקים, אמנו"ן סימן.

בְּאֵר שֶׁבַע וַיָּשָׁב אֲבִרְהָם בְּבֶאֱר שֶׁבַע: וְתב
 אֲבִרְהָם לֹות עוֹלִימוֹהִי וְקִמּוּ וְאָזְלוּ כִּפְחָד לְבֶאֱר
 שֶׁבַע וַיְתִיב אֲבִרְהָם בְּבֶאֱר שֶׁבַע: פ
 מִפְּטוֹר כ וַיְהִי אַחֲרֵי הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וַיֵּגֶד
 לְאַבְרָהָם לֵאמֹר הִנֵּה יִלְדָה מִלִּפְנֵי גַם־הוּא
 בָּנִים לְנַחֲוֹר אַחִיו: וַיְהִי אַחֲרֵי הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה
 וַיֵּגֶד לְאַבְרָהָם לֵאמֹר הִנֵּה יִלְדָה מִלִּפְנֵי גַם־הוּא
 בָּנִים לְנַחֲוֹר אַחִיו: וְהָיָה כְּתוּר פֶּתֶר פֶּתֶר־מִיָּא הָאֶלֶין
 וְאֶתְחַנֵּא לְאַבְרָהָם לְמִימֵר הָאֵל יִלְדַת מִלְכָּה אַף
 הִיא בָּנִין לְנַחֲוֹר אַחוּהִי: כא אֶת־עוֹיֵן בְּכָרוֹ וְאֶת־
 בּוֹז אַחִיו וְאֶת־קִמּוּאֵל אֲבִי אָרַם: אֶת־עוֹיֵן בְּכָרוֹ
 וְאֶת־בּוֹז אַחִיו וְאֶת־קִמּוּאֵל אֲבִי אָרַם: יֵת עוֹיֵן
 בּוֹכְרָה וְיֵת בּוֹז אַחוּהִי וְיֵת קִמּוּאֵל אֲבִי אָרַם:
 כב וְאֶת־פֶּשֶׁד וְאֶת־חֲזוֹ וְאֶת־פִּלְדֵּשׁ וְאֶת־יִדְלָף
 וְאֵת בְּתוּאֵל: וְאֶת־פֶּשֶׁד וְאֶת־חֲזוֹ וְאֶת־פִּלְדֵּשׁ

הפטרה לפרשת וירא במלכים ב פרק ד

ד ׀ וַאֲשֶׁה אַחַת מִנְּשֵׁי בְנֵי־הַנְּבִיאִים צִעְקָה אֶל־אֱלִישֶׁע לֵאמֹר עֲבָדְךָ אִישִׁי מָתָּה וְאַתָּה יָדַעְתָּ כִּי
 עֲבָדְךָ הָיָה יָרָא אֶת־יְהוָה וְהִנֵּשָׁה בָּא לְקַחַת אֶת־שְׁנֵי יִלְדֵי לֹו לְעֲבָדִים: ז וַיֹּאמֶר אֱלִיָּה אֱלִישֶׁע
 מָה אַעֲשֶׂה־לָּךְ הַיּוֹדִי לִי מִה־יֵשְׁלָךְ בְּבִית וְהֵאמֶר אֵין לְשִׁפְחָתְךָ כָּל־בְּבוֹתָ כִּי אִם־אֶסּוּד שְׁמֹן:
 ח וַיֹּאמֶר לְכִי שְׂאֲלִי־לָךְ בָּלִים מִן־הַחוּץ מֵאֵת פְּלִשְׁכִּינֶיךָ בָּלִים רַקִּים אֶל־תִּמְעָטִי: ט וּבָאת וְסָגַרְתָּ
 הַדִּלְתָּ בַּעֲדֶךָ וּבַעֲד־בְּנוֹיךָ וַיִּצְקֶתָ עַל פְּלִת־הַבָּלִים הָאֵלֶּה וְהַמֶּלֶא תִּפְסִיעִי: י וְתִלְדַּ מֵאִתּוֹ וְתִסְגֹּר
 הַדִּלְתָּ בַּעֲדָהּ וּבַעֲדַ בְּנוֹיָהּ הֵם מִגִּישִׁים אֵלֶיהָ וְהִיא מוֹצֵקֶת: יא וַיְהִי ׀ כַּמְלֵאת הַבָּלִים וְהֵאמֶר
 אֶל־בְּנָהּ הַגִּישָׁה אֵלַי עוֹד פְּלִי וַיֹּאמֶר אֵלֶיהָ אֵין עוֹד פְּלִי וַיַּעֲמֹד הַשְּׁמֹן: יב וְתִבָּא וְתִגֵּד לְאִישׁ
 הָאֱלֹהִים וַיֹּאמֶר לְכִי מִכְרִי אֶת־הַשְּׁמֹן וְשִׁלְמִי אֶת־נִשְׁיֶיךָ וְאֵת וּבְנוֹיךָ תַּחֲטִי בְּנוֹתֶיךָ: יג וַיְהִי הַיּוֹם
 וַיַּעֲבֹר אֱלִישֶׁע אֶל־שׁוֹנֵם וְשָׁם אִשָּׁה גְדוֹלָה וְתַחֲזֹק־בָּהּ לֶאֱכֹל־לֶחֶם וַיְהִי מוֹדִי עֲבָדָהּ יָסַר שְׁמָה
 לֶאֱכֹל־לֶחֶם: יד וְהֵאמֶר אֶל־אִשָּׁה הַנֶּה־נָּא יָדַעְתִּי כִּי אִישׁ אֱלֹהִים קָדוֹשׁ הוּא עֲבַר עָלֵינוּ תְּמִיד:
 טו נַעֲשֶׂה־נָּא עֲלִית־קִיר קִטְנָה וְנִשִּׁים לֹו שֵׁם מִפֶּה וְשִׁלְחָן וְכִסֵּא וּמִגֹּדֶה וְהִיא בָּבֵאָה אֵלֵינוּ יָסוּר
 שְׁמָה: יז וַיְהִי הַיּוֹם וַיָּבֵא שְׁמָה וַיָּסַר אֶל־הָעֵלִיָּה וַיִּשְׁכַּב־שְׁמָה: יח וַיֹּאמֶר אֶל־גִּיחִיו נַעֲרֹו קְרָא
 לְשׁוֹנִמִית הַזֹּאת וַיִּקְרָא לָהּ וְתַעֲמֹד לְפָנָיו: יט וַיֹּאמֶר לֹו אֶמְרִי־נָּא אֵלֶיהָ הִנֵּה חֲרַדְתָּ ׀ אֲלֵינוּ
 אֶת־כָּל־הַחֲרָדָה הַזֹּאת מָה לַעֲשׂוֹת לָךְ הַיֵּשׁ לְדַבֵּר־לָךְ אֶל־הַמֶּלֶךְ אוֹ אֶל־שָׂרֵי הַצָּבָא וְהֵאמֶר
 בְּתוֹךְ עַמִּי אֲנֹכִי יִשְׁכַּבְתִּי: כ וַיֹּאמֶר וּמָה לַעֲשׂוֹת לָהּ וַיֹּאמֶר גִּיחִיו אֲכַל בֶּן אִין־לָהּ וַאֲשֶׁה זָקוּן:

וַיֹּאמֶר קְרֹא-לָהּ וַיִּקְרָא לָהּ וַתַּעֲמֹד בַּפֶּתַח: ^{טו} וַיֹּאמֶר לְמוֹעֵד הַזֶּה פָּעַת חַיָּה אֶת הַבִּקְתָּ בֶּן
 וַתֹּאמֶר אֶל-אֲדֹנָי אֵישׁ הָאֱלֹהִים אֶל-תִּכְבֹּב בְּשַׁחֲתֶךָ: ^{טז} וַתַּהַר הָאִשָּׁה וַתֵּלֶד בֶּן לְמוֹעֵד הַזֶּה פָּעַת
 חַיָּה אֲשֶׁר-דָּבַר אֵלֶיהָ אֱלִישֶׁעַ: ^{יז} וַיִּגְדֵּל הַיֶּלֶד וַיְהִי הַיּוֹם וַיֵּצֵא אֶל-אָבִיו אֶל-הַקְּצָרִים: ^{יח} וַיֹּאמֶר
 אֶל-אָבִיו רֹאשִׁי | רֹאשִׁי וַיֹּאמֶר אֶל-הַנָּעַר שָׂאֵהוּ אֶל-אִמּוֹ: ^{יט} וַיִּשְׁאָהוּ וַיְבִיֵּאֵהוּ אֶל-אִמּוֹ וַיִּשָּׁב
 עַל-בְּרִפְיָה עַד-הַצְהָרִים וַיָּמָת: ^כ וַתַּעַל וַתִּשְׁכְּבֵהוּ עַל-מִטַּת אֵישׁ הָאֱלֹהִים וַתִּסְגֵּר בָּעֶד וַתֵּצֵא:
^{כא} וַתִּקְרָא אֶל-אִשָּׁהּ וַתֹּאמֶר שְׁלַחַה נָא לִי אֶחָד מִן-הַנָּעָרִים וְאָחַת הָאֲתָנוֹת וְאֶרְוֶצָה עַד-אִישׁ
 הָאֱלֹהִים וְאֶשׁוּבָה: ^{כב} וַיֹּאמֶר מִדְּעַ אֶת הַלֵּכַת אֵלָיו הַיּוֹם לֹא-חֹדֶשׁ וְלֹא שָׁבַת וַתֹּאמֶר שְׁלוֹם:
^{כג} וַתַּחבֹּשׁ הָאֲתָנוֹת וַתֹּאמֶר אֶל-נָעֳרָה נְהַג וְלֶךְ אֶל-תַּעֲצָר-לִי לְרֹכֵב כִּי אִם-אֲמַרְתִּי לָךְ: ^{כד} וַתֵּלֶךְ
 וַתָּבֹא אֶל-אִישׁ הָאֱלֹהִים אֶל-יְהוָה הַכֹּהֵן וַיְהִי כְּרֹאוֹת אִישׁ-הָאֱלֹהִים אוֹתָהּ כַּמְּגֵד וַיֹּאמֶר אֶל-גִּיחִזִּי
 נִעְרָו הִנֵּה הַשּׁוֹנְמִית הַלֹּז: ^{כה} עֲתָה רֹוֶץ-נָא לְקִרְאָתָהּ וְאִמְרָ לָהּ הַשְׁלוֹם לָךְ הַשְׁלוֹם לְאִישֶׁךָ הַשְׁלוֹם
 לְיֶלֶד וַתֹּאמֶר שְׁלוֹם: ^{כו} וַתָּבֹא אֶל-אִישׁ הָאֱלֹהִים אֶל-יְהוָה וַתַּחזֹּק בְּרַגְלָיו וַיִּגֹּשׁ גִּיחִזִּי לְהַדְפָּה וַיֹּאמֶר
 אִישׁ הָאֱלֹהִים הִרְפָּה-לָּהּ כִּי-נִפְשָׁה מְרַחֵלָה וַיְהוָה הָעֲלִים מִמֶּנּוּ וְלֹא הִגִּיד לָי: ^{כז} וַתֹּאמֶר
 הַשְׁאֲלֵתִי בֶן מֵאֵת אֲדֹנָי הֲלֹא אֲמַרְתִּי לֹא תִשְׁלַח אֹתִי: ^{כח} וַיֹּאמֶר לְגִיחִזִּי חֲגֹר מִתְנִיד וְקַח מִשְׁעָנֹתִי
 בְּיָדְךָ וְלֶךְ כִּי-תִמְצָא אִישׁ לֹא תִבְרַכְנוּ וְכִי-יִבְרַכְךָ אִישׁ לֹא תַעֲנֶנּוּ וְשָׁמַת מִשְׁעָנֹתִי עַל-פְּנֵי הַנָּעַר:
^{כט} וַתֹּאמֶר אִם הַנָּעַר חִי-יְהוָה וְחִי-נִפְשֶׁךָ אִם-יִשְׁעוּבְךָ וַיָּקָם וַיֵּלֶךְ אַחֲרָיָה: ^ל וַיִּגְחֲזִי עֹבֵר לַפְּנִיָּהם
 וַיֵּשֶׁם אֶת-הַמִּשְׁעָנֹת עַל-פְּנֵי הַנָּעַר וַאֲזַן קוֹל וַאֲזַן קֶשֶׁב וַיֵּשֶׁב לְקִרְאָתוֹ וַיִּגְדֵּל לֹא-אִמֹר לֹא הִקִּין
 הַנָּעַר: ^{לא} וַיָּבֹא אֱלִישֶׁעַ הַבִּיתָה וְהִנֵּה הַנָּעַר מֵת מִשָּׁבַב עַל-מִטָּתוֹ: ^{לב} וַיָּבֹא וַיִּסְגֵּר תְּדִלַת בָּעֶד
 שְׁנֵיהֶם וַיַּתְּפֵל אֶל-יְהוָה: ^{לג} וַיַּעַל וַיִּשְׁכַּב עַל-הַיֶּלֶד וַיִּשֶׁם פָּו עַל-פָּו וַעֲנִיו עַל-עֵינָיו וְכַפָּיו
 עַל-כַּפָּיו וַיִּגְהַר עָלָיו וַיָּחֵם בָּשָׂר הַיֶּלֶד: ^{לד} וַיִּשָּׁב וַיֵּלֶךְ בְּפִית אַחַת הִנֵּה וְאַחַת הִנֵּה וַיַּעַל וַיִּגְהַר
 עָלָיו וַיִּזְוֹר הַנָּעַר עַד-שִׁבְעַת פַּעַמִּים וַיִּפְקַח הַנָּעַר אֶת-עֵינָיו: ^{לה} וַיִּקְרָא אֶל-גִּיחִזִּי וַיֹּאמֶר קְרֹא
 אֶל-הַשְּׁנֹמִית הַזֹּאת וַיִּקְרָאָהּ וַתָּבֹא אֵלָיו וַיֹּאמֶר שְׂאִי בְגָדְךָ: ^{לו} וַתָּבֹא וַתַּתֵּל עַל-רַגְלָיו וַתִּשְׁתָּחוּ
 אַרְצָה וַתִּשָּׂא אֶת-בִּגְדָהּ וַתֵּצֵא:

להיכנס לבניין ישיבת "תומכי
 תמימים" [ובמקום שאין בו
 סניף של הישיבה - לבית חב"ד
 וכדומה], ושם להתפלל או לומר
 את מזמור טו בתהלים (המתאים
 למספר שנותיו של אדמו"ר
 הרש"ב), ללמוד מתורתו את
 קונטרס "החלצו", ולתת צדקה
 למוסדות המתנהלים ברוחו.

תשמ"ט ח"א עמ' 337.

יום המישי

כ מרחשוון

היום חל יום הולדתו של הרבי
 הרש"ב.

ביום זה צריך לקבל החלטות
 טובות להוסיף בלימוד החסידות
 ובהפצת החסידות¹. וכך² יש

1. 'התועדויות' תשמ"ז ח"א עמ' 496, ספר-
 השיחות תשמ"ז ח"א עמ' 69.

2. ספר-השיחות תשמ"ט ח"א עמ' 56 ('התועדויות')

לחיות עם הזמן

זמני השבוע

תאריך	עלות השחר		זמן ציצית ותפילין	זריחת החמה	סוף זמן ק"ש	חצות היום והלילה	מנחה גדולה	שקיעת החמה	צאת הכוכבים
	120 ד' לפני הזריחה	72 ד' לפני הזריחה							
ו', י"ד במרחשון	4.07	4.55	5.16	6.17	8.45	11.25	11.55	16.40.9	17.06
ז', ט"ו במרחשון	4.08	4.55	5.17	6.18	8.46	11.25	11.55	16.40.3	17.06
ח', ט"ז במרחשון	4.09	4.56	5.18	6.19	8.47	11.26	11.56	16.39.8	17.06
ט', י"ח במרחשון	4.09	4.57	5.19	6.20	8.47	11.26	11.56	16.39.4	17.05
י', י"ח במרחשון	4.10	4.58	5.20	6.21	8.48	11.26	11.56	16.38.9	17.05
יא', י"ט במרחשון	4.11	4.58	5.20	6.21	8.48	11.26	11.56	16.38.5	17.04
יב', כ' במרחשון	4.12	4.59	5.21	6.22	8.49	11.27	11.57	16.38.1	17.04
יג', כ"א במרחשון	4.12	5.00	5.22	6.23	8.49	11.27	11.57	16.37.7	17.04

הזמנים מתייחסים לאזור המרכז. באזור ההרים והעמקים יש שינויים שעשויים להגיע למספר דקות.

לוח ללימוד הרמב"ם י"ד במרחשון ה'תשפ"ה – כ"א במרחשון ה'תשפ"ה

יום	יום בחודש	ג' פרקים ליום	פרק א' ליום	ספר-המצוות
ו'	י"ד במרחשון	הל' כלים פרק טו-יז.	הל' מחוסרי כפרה פרק ב.	מ"ע ק.
ז'	ט"ו במרחשון	פרק יח-כ.	פרק ג.	מ"ע קו.
ח'	ט"ז במרחשון	פרק כא-כג.	פרק ד.	מ"ע קד.
ט'	י"ח במרחשון	פרק כד-כו.	פרק ה.	מ"ע צו.
י'	י"ח במרחשון	פרק כז-כח. הל' מקואות.. בפרקים אלו. פרק א.	הל' תמורה.. בפרקים אלו. פרק א.	מ"ע קט.
יא'	י"ט במרחשון	פרק כז-כח.	פרק ב.	מ"ע קט.
יב'	כ' במרחשון	פרק כז-כח.	פרק ג.	מ"ע קט.
יג'	כ"א במרחשון	פרק כז-כח.	פרק ד.	מ"ע קט.

זמני הדלקת הנרות

פרשת	ירושלים		תל-אביב		חיפה		באר-שבע	
	הדה"נ	צה"ש	הדה"נ	צה"ש	הדה"נ	צה"ש	הדה"נ	צה"ש
וירא	16:00	17:18	16:21	17:19	16:09	17:17	16:22	17:20
חיי-שרה	15:57	17:15	16:18	17:17	16:05	17:15	16:19	17:18

לזכות אנשי החסד הדגולים
הרה"ח ר' **אברהם משה דייטש** והרה"ח ר' **גבריאל גופין** שיחיו
ולע"נ האחים הרה"ח ר' **זלמן יודא** ור' **יוסף יצחק**,
בני הרה"ח ר' **שלום ישעי'** ע"ה **דייטש**